

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

2den Marg.

1871.

10de Hefte.

Guldmøllen.

(Efter D. Glaubrecht.)

(Fortsættelse.)

I Dagbrækningen havde Salome taget den sidste Afsted med sit sørgelige Barndomshjem og begivet sig ud i den for hende fremmede Verden for at aflevere i den rette Eiermands Hænder det Gods, som hendes Fader saa uredeligt havde bemægtiget sig. Hendes Gang var langsom, hendes Blik rettet mod Jorden, og tunge Taarer randt uophørlig ned ad hendes Kinder. Er det den steile Bjergsti, hun gaar opad, eller den tunge Byrde, som hun bærer paa Ryggen, eller er det en dyb Sorg, der trykker hendes Hjerte, saaledes at hun ikke synes at kunne gaa længere, da hun endelig har naaet op? Hun standser idetmindste og vender sig om for at se ned i Dalen, som ligger under hende. Gjennem Taagen, der endnu hviler dernede, stige Lærkerne opad, lokkede af Morgenrøden; nu træffer den første Solstraale hendes taarvædede Dæ, og snart stiger den fulde Sol frem, og der tænkes ogsaa et

Lys i den sørgende Menneskefejel. Hun folder sine Hænder, heber sit Blik opad og synger af et varmt Hjerte Herren en Morgensang. Nu mindedes hun ogsaa alle de Forjættelser, som den gode Gud har givet dem, som tro paa ham, og troslig tørrede hun Taarerne af og fortsatte sin Vandring. Hun havde jo en Ven i Himmelen; hvorfor skulde hun ikke ogsaa kunne finde en paa Jorden nu, da hun stod saa alene og var saa hjælpeløs? Paa en saadan Ven tænkte hun ogsaa med fornøjet Haab, og opsoge ham var det Første, hun vilde gjøre. Thi Salome havde virkelig en Ven, en Mand, om hvem hun forresten intet Andet vidste end hans Navn, og hvor han boede, men han havde sagt hende, at han var hendes Ven, og at hun kunde komme til ham, hvis hun nogensinde behøvede Naad og Trøst. Hun havde truffet denne Mand ved et Tilfælde, som man i Almindelighed siger;

men i Guds Ord betegnes det: ved Herrens underlige Førelse. Engang havde hun hentet Vand fra Bækken; da var en Fremmed kommen hen til hende og havde anmodet hende om en Drik Vand, som han ogsaa fik. Dagen var særdeles hed, og medens han langsomt drak det kolde Vand og udhvilede sig, havde han spurgt hende om hendes Førelse, og om hun ikke syntes, Guldmøllen var et ensomt Sted at leve i.

“Det Samme have ofte mine Veninder i Landsbyen spurgt om”, svarede Salome; “men jeg forstaar ikke, hvorledes man kan tro det. Naar jeg kommer ned i Landsbyen, da gleder jeg mig hver Gang, thi jeg hører altid noget Nyt og træffer ogsaa der mange venlige Ansigter; men naar jeg kommer hjem, hører Møllehjulet bruse, og atter er hos min Moder, da føler jeg mig dog endnu mere tilfreds.”

Den Fremmede havde seet paa hende med saadanne venlige Blikke, da hun sagde dette, at hun aldrig kunde glemme det, og han talte længe med hende om Menneskets Liv og Guds Gjerninger og formanede hende til altid at holde fast ved Herren, thi Alting tjener dem til Gode, som i Sandhed elsker Gud.

Fra den Tid havde Salome oftere seet denne Mand; han gik hyppig omkring mellem Bjergene, samlede Stene og Planter og udhvilede sig efter en saadan Tur ved Guldbækken. Naar Salome saa ham komme, gik hun ham imøde, gav ham at drikke, underholdt sig med ham og viste ham undertiden ogsaa et Sted, hvor en jeldnere Plante netop stod i Blomst. Naar hun da udtalte sin Forundring over, at han, en

gammel Mand, saaledes gik omkring og plagede sig med at opsøge Blomster og Stene istedetfor at sidde rolig i sit Hjem og gjøre sig det hyggeligt der, da søgte han at forklare hende, hvorledes man kan se Guds Storhed i hans Verker, og hvilken Fornøielse man kan skabe sig ved flittigt at agte derpaa. Foruden den hellige Bibel, sagde han, har Gud ogsaa fremlagt en anden Bog for os, nemlig Naturens, og han, den Fremmede, havde ogsaa flittigt gransket i denne Bog for ret at forstaa den; der var hver Sten et Bogstav, og hver Blomst et Billede. Han havde ogsaa vist hende, hvor regelmæssigt Krystallerne i forskellige Stenarter vare formede, hvilken Fæmnelighed en Blomst skjulte inde i sit Bæger, og hvor herlig den var i alle sine enkelte Dele, saa endog Salomon i al sin Herlighed ikke var klædt som den. De kjendte ogsaa sin Tid som Fuglene under Himmelen; de kom først frem, naar Gud kaldte dem, og vendte sig helst mod Ulyst, idet de gjorde en Skam af Menneskene, som saa ofte vendte sig ganske bort eller sov, skjønt Livets Sol var opgaet for dem i Kristo. Han fortalte hende ogsaa, at han hverken havde Kone eller Børn at sørge for; han anvendte derfor sin Tid for paa sin Maade at tjene Gud. Hvad han lærte af hans Verker, det skrev han Bøger om; de bleve læste af Mange, og mangen Sjæl blev ogsaa trøstet derved, og mangen Syg blev hjulpen; thi Naturen kan baade trøste og helbrede.

En ny Verden havde opladt sig for Salome gennem disse Samtaler. Hun havde faaet den gamle Mand meget kjær og ogsaa fortalt ham

Udfølgelig om sine Forholde og om sin Faders ulykkelige Sygdomsanfald. Men den Fremmede havde aldrig ytret Duffe om at se hendes Fader, kun havde han opmuntret hende til at bede for ham og sagt: "Den Slags Sygdom kan kun helbredes ved Bøn og Faste."

Paa denne Maade vare Mar forløbne; den Fremmede kom af og til, undertiden ofte, undertiden sjældnere, og Kristine havde glædet sig over, at Datteren havde fundet en saa udmærket Ven i sin Ensomhed, og med Fornøielse hørte hun paa Salome, naar hun gjentog de Samtaler, hun havde ført med ham. Thi saa ubekjendt hun end var med Verden udenfor, saa forstod hun dog, at denne besynderlige gamle Mand maatte være en rigtig Kristen.

Nu, da Salome havde mistet sin Moder og af hende havde modtaget et saa alvorligt Gjærv, paa hvem kunde da den uerfarne Pige nærmere tænke end paa denne gamle Ven! Til ham styrede hun altsaa sin Gang. Hun vidste, at han boede i Byen Neuenhagen paa den anden Side af Bjergene, og at hun behøvede en halv Dag for at komme derhen. Derfor havde hun begyndt sin Vandring saa tidligt og gik nu med hele sin Arv, den retmæssige og den uretmæssige, afsted hen til sin Ven fra gamle Dage for af ham at begjære et Raad i den vanskelige Opgave, som Moderen havde givet hende paa Dødsleiet.

Ved Middagstider ankom hun til Neuenhagen og spurgte efter Professor Freund, men Ingen kunde give hende nogen Besked, og længe gik hun Gade op og Gade ned uden at støde paa Noget, der kjendte dette

Navn. Endelig var hun dog saa heldig, da hun kom ind i en Bagerbutik for at kjøbe Brød, hvormed hun kunde stille sin Hunger. Bagerens Kone, som stod i Butikken, vidste rigtignok Intet om Professoren, men en gammel Kone, som netop traf til at være der, kjendte ham godt. "Gaa med mig", sagde hun, "saa skal jeg føre dig derhen, hvor han bor. De Rige og Lykkelige i Byen kjende ikke Professor Freund, men vi fattige Korsdragere og forladte Enker, vi vide, hvor vi kunne finde en Ven. Havde du spurgt Folk efter den "halvgale Professor" eller efter "Fuglestremslet i Tranggaden", da havde de nok givet dig Underretning, men med Latter og Spot. Det er den onde Verdens Vis. Gvo, der ikke er med den, han er mod den, mene de, og de sætte Dgenavne paa ham. Men min Trøst er, at den kjære Herre Gud kjender Professoren bedre. Han har i flere Aar været min Trøster og Hjælper i al Slags Nød, og havde Fattigfolk her i Byen ikke ham at ty til, da vilde det gaa dem slem. Hvad kommer det mig ved, at han gaar omkring og slæber Sække fulde af Stene og Urter hjem med sig. Den, der ikke giver den Fattige, som beder, en Sten, men et Brød, og af Planterne foger en Drik, der kvæger den lidende Syge, han er vist paa ret Vej, om han end ellers kan være noget underlig og anderledes end Andre. Saaledes giver han f. Ex. aldrig en Skilling til en Fattig paa Gaden, og heller ikke ved Døren til sit Hus, som er lukket hele Dagen; men den, som vil ham Noget, maa passe paa, naar han gaar ud eller kommer hjem, og

fige ham saa sagte, at Andre ikke høre det, hvad der er paaferde, og hvor man bor, saa svarer han kun med et "Godt"; men dette Svar, saa kort det er, er bedre end mange Storfolks Løfter. Thi han indfinder sig selv i det styggeste Veir om Aftenen, eller han sender sin Husholderisse Ursula, et udmærket Menneſte, som i saadanne Barmhertigheds-gjeringer er Profesorens høire Haand. Men alt dette vil du bedre erfare, naar du træffer hende, og her er Huset; ring paa Klokken, og Døren vil blive aabnet for dig." Den Gamle forlod nu Salome, som ringede, og strax aabnedes Døren af en venlig gammelagtig Kone med snehvide Haar og en ligesaa eller endnu hvidere Kappe. Salome bad om at maatte ſaa Professor Freund itale, og Ursula, thi hende var det, bad hende komme ind i hendes Værelse, thi Professorens laa juſt og hvilede lidt efter Middagen. Her maatte nu Salome beſvare den ſnakkeſalige Gamles forſkjellige Spørgsmaal; men da denne hørte, at hun var Sorg for ſine afdøde Forældre, og at hun, ſom nu ſtod ganſke ene i den vide Verden, kom til Professorens for af ham at ſaa et Naad i et vigtigt Anliggende, da traadte Medſoleſſens Laarer i Ursulas Dine, og hun trøſtede den foreldreløſe Pige ſaa godt, hun formaade. "Men, kjære Barn!" udbrød hun, "lad mig dog hjælpe Mandſelen af dig. Hvor tung den er; kanſke du har nogle Stene med til min Herre, da vil han glæde ſig. Hvert Menneſte har jo ſin Kjøpheſt her i Verden, jeg har ogſaa min. Men lad mig nu ſe, du hviler dig ud, ſaa vil jeg imidlertid gaa ud i Kjøffe-

net og ſe, om jeg kan ſtaffe dig noget Mad, thi en ſaadan Marſch over Bjergene den giver god Appetit." Derpaa trippede hun ud, men kom ſnart ind igjen og dækkede op med mange gode Ting. Salome tog da Plads, læſte ſin Bordbon og ſpifte af Hjertens Lyſt. Imedens ſtod Ursula henne ved Vinduet og lod, ſom om hun ſaa ud paa Gaden, men i Virkeligheden hvilede hendes Dine med Velbehag paa den ſnuffe, ſtilkærdige Pige. Fra Tid til anden kom hun hen til Bordet og forſynede Salome og opfordrede hende til at ſpiſe: "Spis kun, Barn!" ſagde hun, "det er dig vel undt, og Ungdommen har Appetit, det huſter jeg nok fra mig ſelv; men er du nu virkelig mæt, ſaa kom med mig til Professorens, thi nu hører jeg ham gaa oppe paa ſit Værelſe. Han kjender dig jo, ſiger du, fra før af, og du vil viſt være velkommen."

Dette var ogſaa Tilfælde; den gamle Mand kom den forlegne Pige imøde med al den Venlighed, der var ham egen; han bad hende ſætte ſig ned og ſpurgte efter hendes Fader og Moder. Men da han hørte, at de Begge vare døde, da blev han meget bedrøvet. Han ſølte den inderligſte Medlidenhed med den forladte Pige, og da Salome fortalte Guld-møllens ſkrækkelige Gemmelighed, idet hun dog ſaameget ſom muligt ſkaanede Faderens Minde, og ſagde, at hun nu var paa Veien for at opſøge den uſtykkelige Fremmedes Arvinger og bringe dem deres Eiendom, men at hun ikke havde nogen anden Ven paa Jorden, hoſ hvem hun i denne Anledning kunde hente Trøſt og Veiledning, da traadte der en Laare frem i den gamle Mandſ Die, og

det varede en Stund, inden han kunde tale. Men da han talede, da var, hvad han sagde, som en forfriskende Mairegn for den efter Vand smægtende Jordbund. Hun syntes, hun hørte sin Moders Røst, naar denne aabnede sit rige Hjerte for sit Barn, og den ensomme, triste Guldmølle forekom dem Begge som en liden Kirke, i hvilken de alene bade under Orgeltoner og Klokkelang.

Og Salome fortalte ham om det Gvern, hun havde faaet af sin Moder, fordi denne ikke selv havde kunnet udføre det. Hun vilde tilbagelevere de Penge, hendes Fader havde berøvet den Døde; men ikke blot Kapitalen skulde hans Arvinger faa, ogsaa Renter for alle de Aar, Guld det havde ligget gjemt i Kisten i Guldmøllen, om hun end dertil skulde anvende hele Arven efter Forældrene. Profesfor Freund hørte, dybt rørt, paa den unge Pige og lod hende baade tale ud og græde ud; da greb han den Fremmedes Lommebog, som Salome havde leveret ham.

Med stor Opmærksomhed undersøgte han de forskjellige Papirer, som der fandtes, og Salome saa sig imidlertid rundt om i Værelset. Der stod høie Hylder med Bøger og ved Siden af Skabe, gjennem hvis Glasdøre man kunde se de besynderligste Ting: Dødningshoveder og Skeletter af Dyr, Spiritusflasker med mange Slags Drme og Slanger, store Muslinger og Stene og derimellem Fugle af brogede Farver, smukt indstoppede og vuggende sig paa Grene, som om de levede. Paa Bæggene rundt om hang store, smukke Afbildninger af den bibelske Historie, og Salome var

ganske fordybet i Betragtningen af dem, da hun hørte Professoren sukke dybt og saa ham lukke Vinene ligesom i heftig Sorg.

"Gaa ud til Ursula, mit Barn!" sagde han efter en lang Tausshed, "og bliv der, indtil jeg kalder paa dig. Jeg er en gammel og svag Mand og taaler Mindre, end jeg troede; men lad Alt, som du har fortalt mig, blive mellem os; thi Ursula er en fortræffelig Kone, men Sagen er for alvorlig til, at hun bør vide Noget derom".

At Ursula var en fortræffelig Kone, det opdagede Salome mere og mere. Fra først af havde hun følt sig undselig ligeoverfor hende; men jo længere de sad sammen og talte med hinanden, jo mere indtagen blev hun af hende. En saadan vindende Venlighed og Hjertensgodhed, forbunden med en saa barnlig og dog saa fast Tro, havde hun aldrig truffet paa. Hun var lidet vant til venlige Ord, og hun kunde ikke begribe, hvoraf det kom, at Ursula skjænkede hende saamegen Deltagelse; thi hun kjendte endnu ikke, hvad denne Kone havde haft at gennemgaa, og vidste heller ikke, at den, som med det rette Sind modtager Herrens alvorlige Tugtelse, kan vil voge i Sagtmodighed og Menneskekjærlighed, aldrig tvivle paa Guds Godhed, men i en fast Tro altid se hen til ham paa alle sine Veie.

"Dit Hjem har et besynderligt, for mig næsten uhyggeligt Navn, mit Barn", sagde Ursula, da Dagen næsten var forbi, og de sidste Solstraaer lyfte ind i Værelset. "Ja, det kommer deraf, ser du, at jeg ikke gjerne taler om den Slags

Metal, gider heller ikke tænke paa, hvorledes det ser ud. Min Forlovelsesring her, som min afdøde Mand Nicolaus gav mig, den er af Sølv, men Guld rører jeg aldrig. Jeg ved nok, at den hellige Skrift hyppig bruger Ordet og har mangeslags smukke Lignelser derfra, som f. Ex., at vi ikke ere gjenløste dermed, men med Jesu Kristi dyrebare Blod; endvidere, at vor Tro skal findes kosteligere end dette Metal. Derfor kunde jo nok ogsaa jeg nævne det. Men ser du, det gaar mig med det gule Metal, som det gaar Mange ved forskjellig Slags Lugt, som de ikke kunne taale; jeg føler mig ilde og gyser over hele Legemet, naar jeg skal nævne det; og ser jeg det paa Folks Fingre, da stikker det mig i Øinene, og jeg maa vende Blikket andetsteds hen og astørre en Taare. Saavidt kan det komme med et Kristenmenneske; thi det har ikke altid været saaledes. Da Nicolaus forlangte min Haand, da var jeg endnu ganske ung, næsten et Barn, og tænkte meget paa Penge, Gods og skønne Klæder, Stads og Pynt; men ham havde jeg dog kjærest, og min Lykke var særdeles stor. Jeg tror, jeg lo, hvor jeg gik og stod, og græd jeg nogenstunde dengang, da var det vist af Glæde. Al! Verden forekom mig dengang saa skøn, og den kjære Gud havde jo gjort saa Meget for mig. Men min Latter skulde forvandles til Graad, min Fryd til Sorg, og jeg skulde lære gjennem Taarer at elske den Herre Gud mere, end jeg havde gjort: den herlige Regnbue kommer kun i Regnveir. Min Nicolaus var Landsbyskolelærer, meget ældre og alvorligere end

jeg; men han var en tro, ærlig Sjæl, som forstod sit Embede tilbunds, spillede smukt Orgel og sangen kraftig Bas. Han var imidlertid, hvad man kalder en Grubler, en Granffer efter hemmelig Visdom. Naar han sad saaledes over Skriften, slog efter og sammenlignede det ene Sted med det andet, glemte Alt omkring sig og saa pludselig for op ligesom af en Drøm, forstrende, at han nu havde fundet ud, hvad han ønskede, da sagde jeg: "Kjære Nicolaus, hvorfor behøver du da at gaa til Guds Ord saaledes, det taler dog saa ligefremt og forstaaeligt, og hvorfor vil du endelig finde noget Skjult i det? Men hans Svar var altid, at min Tale var som de daarlige Kvinders. Var det imidlertid blevet dermed, havde Alt dog gaaet godt, thi jeg elskede ham inderlig, hans Fortjeneste var tilstrækkelig til vort Underhold, og Gud havde skjænket os to Børn, som vare mig mere værd end alle Jordens Edelstene, og deraf gives der en god Del, siger Professore. Men der kom en forferdelig Tid blandt Menneskene, og jeg kan ikke Andet indse, end at det maatte være et Verk af Djevlen. Ingen vilde lade sig nøie med den simple Forstaaelse af Skriften og med sin simple Menneskeforstand; Enhver mente, at han maatte begunstiges med et høiere Klarblit ovenfra og finde Rede paa noget Gemmeligt i Skriften, hvilket egentlig var Kjernen af det Hele. Saadanne Folk, der altsaa roste sig af Aabenbarelses, de bleve Profeter og samlede en Skare Troende omkring sig; eller de bleve Dævlebesværgere og Hjemstere og grove ogsaa Skatte; eller de søgte efter de Vises Sten og vilde

gjøre Guld, det gys'er i mig, naar jeg maa nævne det. Saadanne Mennesker var det, der forførte min arme Mand."

I Begyndelsen gav jeg ikke syn-derlig Agt derpaa og lagde heller ikke nogen Vægt paa, at han sly-lede meget med at sammenblande forskjellige Stoffe, som han varmede over Ilden til sent ud paa Natten. Men da den sparsomme Skolelærer-Løn gik med til kostbare Apotheker-sager, og da han senere solgte Klæ-

der og Møbler for at opdrive Penge dertil, i et fuldstændigt Vanvid, da laa jeg Dag og Nat paa mine Kne og bad Herren om Naad i min Nød. Der fandtes nu ikke en Smule Brød i Huset, og alt hvad vi havde af Klæder var Pjalter. I saadan Tilstand, som han nu var, kunde han ikke længere beholde sin Post, og dette Slag knækkede ham aldeles; han nedfink fra nu af i det dybeste Lungesind.

(Sluttes i næste Hefte.)

Reiseeventyr fra Moskitoysten.

(Af en nordamerikansk Maler.)

VI.

Indianernes Liv lod til at være overordentlig regelmæssigt og ens-formigt. Baade Mænd og Kvinder havde Overflod af Beskæftigelser om Dagen, de gik tidligt til Sengs og stode op ved Daggryn. Skjønt de fleste af dem havde Hængeføier, sov de bestandig paa de saakaldte "Erickeries" eller Platformer af Rør, der bæres af kløftede Pæle og be-dækkes med forskjelligfarvede Matter, som væves af Palmegrenenes Bark. Jeg bemærkede ingen Drukkenskab iblandt dem, og i det Hele vare de stilfærdige, ordentlige og flittige. I sin Omgang med mig vare de ærbødige og forekommende, men yderst tilbageholdne. Jeg forsøgte at hvyde deres Lænsghed, men for-gjæves. Da derfor nogle Dage vare forløbne, og Nsheden var borte, begyndte jeg at trættes ved Ensfor-

migheden. Jeg foreslog da en Dag den øverste Alcalde, at han skulde foranstalte en Tagt paa Lapiren eller Bjergfoen og Peccaryen eller det mexikanske Svin. Han op-tog Forslaget med Opmærksomhed, men indvendte, at Manati eller Søken var et endnu vidunderligere Dyr end noget af de nævnte, og at det ikke vilde være vanskeligt at fin-de en af dem i Floden. Jeg mod-tog med Begjærlighed Tilbudet, da jeg allerede havde faaet et eller to Glimt at se af Manatien, der i høi Grad havde vaakt min Nysgjærrig-hed. Trommen blev rørt, og Al-calderne samledes for at overveie Sagen. De kom alle med sine Stokke og fassatte efter tilbørlig Overveielse Liden til næste Dag. Baadene bleve derfor gjorte færdige, og Tøgerne skærpede sine Landser og Harpuner. De sidste lignede

meget de almindelige Hvalharpuner, men vare mindre. Landsferne vare smaa og skarpe og fæstede til tynde Stave af et meget seigt og tungt Træ. Skjont Antonio smilede og rystede paa Hovedet, rensede jeg omhyggeligt min Bøsse og ladede den med Kugler.

Før jeg fortæller vore Hændelser paa Jagten efter Manatien, vil det ikke være afveien at forklare, at dette Dyr sandsynligvis er det mærkbardeste i de troviste Egne, da det er halvt Amfibium og udgjør det tilsyneladende Forbindelsesled mellem Pattedyr og Fiske. I sin Helhed kan den maasse bedre sammenlignes med Sælhundene end noget andet Sødyr. Den har to Forlabber eller suarende Hænder, men Bagbenene mangle eller vise sig blot som Anthninger under Hudene. Dens Hoved er tykt og svært og har nogen Lighed med en kollet Ko. Dens Hale er bred og flad og staar horisontalt som en Vifte. Hudene er mørk, rynket og saa tyk og haard, at en Kugle neppe kan trænge igjennem den. Nogle faa Haar vise sig paa dens Legeme, der har lidt Lighed med Flodhestens. Der er forskellige Arter af Manati; men den er et Dyr, som lader til at være meget lidet kjendt af Naturforskerne. Dens Sædvaner ere temmelig ubekjendte, og de Indfødte fortælle mange besynderlige Historier om den, blandt Andet, at den kan træmmes. Den spiser de lange, spæde Græskud, der voxe paa Floddrederne, og reiser sig ofte halvt op af Vandet for at naa sin Føde. Den træffes aldrig paa Landet, hvor den vilde være ganske hjælpeløs, da den hverken kan gaa eller krybe.

Den er sædvanlig fra 10 til 15 Fod lang, stærk og ubehjælpelig, og den veier 12—1500 Pund. Iveret sidder mellem Labberne, og den giver sine Unger Die. Sammen og Hunnen træffes sædvanlig sammen. Den har en overordentlig fin Sørelse og dukker under ved den mindste Larm. Der udfordres derfor stor Forsigtighed til at dræbe den, og en Manati-Jagt optager Indianernes hele List og Duellighed.

Den Tid, hvorpaa den helst spiser, er Dagbrækningen. Jeg blev derfor vækket en Stund efter Midnat for at følge Jægerne. To store Kanoer, hver med 4 eller 5 Mand, bleve udvalgte, og i flere Timer roede vi hurtigt op ad Floden til den øverste Ende af en lang Bidde, hvor der var en Del smaa græsbevogede Der, og hvor Bredderne vare sumpige Savanner. Her bleve mange Busse affaarne og kastede let hen over Baadene, for at disse skulde ligne flydende Træer. Vi ventede taalmodigt indtil den passende Tid, hvorpaa Baadene bleve løste fra Bredden, og vi dreve ned ad med Strømmen. En Mand blev stillet i Bagstavnen med en Mare for at styre, en anden laa i Forstavnen med en Harpun og Line, medens de Øvrige laa paa Knæ paa Bunden af Kanoen med sine Landsjer fuldstændigt rede. Vi gled nedad i fuldstændig Lænsighed, en Baad ved hver Bred. Jeg holdt mine Øine aabne og blev ofte meget spændt ved i det matte Lys at se nogle Træstammer, som jeg antog for Manatier. Men Jægerne gavede intet Tegn, og vi dreve afsted, indtil jeg blev utaalmodig og begyndte at frygte for, at vor Expe-

dition skulde slaa feil. Bludselig, da jeg mindst ventede det, kastede Manden i Forstavnen sin Harpun. Paa denne Bevægelse fulgte et svært Bladsf, og i næste Dieblik svingede Baaden rundt, med Strømmen. Før jeg kunde se, hvad der var paa færde, vare alle Bussene kastede overbord, og Mændene stode med sine lange Landfer færdige til diebliffelig Brug. Vi havde ladet en stor Del af Harpunlinen løbe, der syntes at sidde fast i en ubevægelig Gjenstand. Men nu begyndte Manden i Bougen at hale ind og trak derved Baaden langsomt op mod Strømmen. Bludselig slap Manatien—thi en saadan var det—sit Tag paa Bunden og for tværs over Floden, idet den drog os hurtigt med sig. Dette bragte den nær til Dverfladen, som vi kunde se af Vandets Bevægelse. Ned for en anden Landse, og Manatien dukkede atter under, men denne Gang med Strømmen. Smidlertid var den anden Baad kommen os til Hjælp og holdt sig foran os for at hugge en anden Harpun i Dyret, naar det igjen kom nær nok til Dverfladen. Dertil frembød sig snart Leilighed, og det fik den anden Harpun og en anden Landse paa samme Tid. Jeg havde hele Tiden begge Hænder paa min Bøsse spændt og ventede selv i feberagtig Spænding paa Leilighed til Skud. Dyrets Trækninger bleve snart mindre voldsomme, og flere Gange nærmede det sig ufriwillig Dverfladen. Jeg benyttede Leiligheden, da det brede Hoved viste sig, og affjød begge Løb i en Afstand af 30 Fod, men skræmte derved Jægerne ligesaa meget, som de havde forbløffet mig. Det var

en Lykke, at Tungen af dem blev stukket i det almindelige Spektakel.

Da Manatien havde faaet den anden Harpun, blev den næsten hjælpeløs, og Indianerne, som nu syntes at være sikre paa sit Bytte, lode Baadene drive roligt nedover Floden med den. Af og til gjorde den et mislykket Forsøg paa at dukke under og slog da Vandet til Skum; men længe før vi naaede Landskysten, flød den ganske død paa Dverfladen. Morgenen var lys og klar, da vi roede iland, hvor vi fandt alle Landskystens Indvaanere paa Bredden. Da de saa, at vi havde været saa heldige, udstødte de høie Raab og sloge Hænderne sammen, hvoraf jeg sluttede—da dette var det eneste Tegns til Sindsbevægelse, jeg havde seet—at Fangsten af en Manati selv paa Mostiftokysten ansaaes for en Bedrift.

Man fastgjorde strax Neb i det døde Dyr, Enhver viste sig begjærlig efter at hale, og det blev trukket op paa Bredden under høie Raab. Jeg havde ærgret mig lidt over den Foragt, man havde vist min Bøsse, og havde ikke været lidet begjærlig efter at kunne sige, at jeg havde dræbt en Manati; da Dyret virkelig efter mit Skud næsten aldeles var ophørt med sine Trækninger, troede jeg, at jeg muligens kunde have givet det Naadestødet og med god Samvittighed kunde prale af mine Bedrifter, naar jeg vendte tilbage til New York. Det var derfor med en vis Begjærlighed jeg undersøgte dens stygge Hoved—for at finde, at mine Kugler neppe vare trængte gjennem Hud. Saaledes blev jeg atter snydt for en Udsigt til at gjøre mit Navn ubødeligt

For imidlertid, naar jeg i Fremtiden fortalte om Manatiens Hud, at den er en Tomme tyk og saa seig som Svalksfin, at forebygge, at man ikke skulde tro mig, lod jeg ffjære en Strimmel deraf, som siden, da den var tørret, blev saa haard som Horn og en Nædfel for alle uforkammede Hunde paa mine senere Ture; jeg tænker nok, der er adskillige Kjøtere i New York, som have smertelige Grindringer om denne Strimmel Manatihud. Min gamle Skolemester Dr. Pounder vilde vist give sine Brillen, hvad der for ham er omtrent det Samme som sine Vine, for at faa fat paa den.

Men medens mine Kugler vare saa afmægtige, saa jeg, at Indianernes Landsfer bogstavelig vare gaaede tværs igjennem Manatien. Harpunerne trængte ikke dybt ind; de vare blot bestemte til at holde Dyret fast; det var Landsferne, der fuldendte Verket, og jeg saa siden en ung Indianer drive sin Landse gjennem Stammen af et fuldt udvoget Palmetræ. Dette Slags Landfer kaldes Silak og stattes høit.

Manatifangsten forarsagede megen Virksomhed i Landsbyen. Under Dyrets Hud laa der et tykt Lag af Fedt, hvorunder Kjødet viste sig; dette lignede Drefkjød, men var grovere og meget gennemskaaet paa langs af Fedtstriber. Naar det steges, er det mørt, velsmagende og i det Hele taget en ypperlig Føde. Galen ar-sees for at være den fortrinligste Del. Den bedste og mest substantielle Del af Dyret, nemlig Kjødet, blev omhyggelig sfaaret i Strimler, indgnedet med Salt og ophængt i Solen for at tørres. Djeften blev fordelt mellem de

forskjellige Hytter undtagen Galen, som blev foræret til mig. Da jeg reiste, opdagede jeg ogsaa, at det tørrede Kjød var blevet opbevaret for mig. Naar det stegtes paa Gløder, var det ligesaa godt som noget, jeg hidtil havde smagt, og lignede tørret Bildt. Her kan jeg ogsaa sige, at Manatiens Kjød ligesom Skildpaddens ikke alene er en udmærket Føde, men ogsaa udøver en gavnlig Virkning paa Organismen især hos Personer, der lide af Skjorbug eller Hjertelshygdomme. Ved hyppig Brug deraf finde de betydelig Lettelse, og i Løbet af nogle faa Uger forsvinder Sygdommen fuldstændigt.

Efter et Ophold af to Uger tilkjendegav jeg mine Venner, at jeg var nødt til at forlade dem den næste Dag og fortsætte min Reise opad Kysten. Jeg havde troet, at der var en Forbindelse mellem Rio Grande og de Laguner, der føre til Kap Gracias, men fandt, at den først begyndte ved en Flod henved 20 Mile nordenfor, der kaldes Snook Creek, saa at jeg atter maatte betroe min lette Baad til Søen.

Meldingen om min Afreise modtoges uden mindste tilshueladende Bevægelse, men hele Eftermiddagen overbøde Indbyggere hinanden i at fylde Kanoen med Frugter og andet Forraad. De vare saa gavmilde, at jeg ikke kunde modtage det altsammen, men maatte lade over Halvparten blive tilbage. Jeg gjorde imidlertid Plads for Manatikjødet og tog al den Bisbire, man bragte mig. Som ovenfor sagt, er Bisbiren en Deig, der tillaves af modne Plantaner og har omtrent samme Fasthed og Smag som tør-

rede Figener. Den bages i Muller, som indvikles i Blade af det Træ, hvorpaa den vozer,*) hvorved den bevarer fuldkommen og saaledes bliver en høist værdifuld Artikel for den Reisende.

Jeg forlod Landsbøen med lige-saa mange Ceremonier, som jeg var kommen. Alcalderne fulgte mig med sine Stokke ned til Vandet, hvor jeg maatte ryste Alle i Haanden, idet enhver sagde: "Disabia!" (Farvel!) De stode paa Bredden, indtil vi vare ude af Syn. Jeg forlod dem med Beundring for deres ufordervede Sæder og oprigtige, skjønt formelle Gjæstfrihed. Uagtet de lignede vore egne Indianere ved sin Tausshed, vare de dog i andre Henseender en fuldkommen Mod-sætning til dem. Den nordameri-kanske Wiide foragter Arbeide, hans Stolthed er Sagt og Krig; men de blidere Stammer i tropiske Egne ere ofte flittige og beskæftige sig blot med Sagten som en Vincerung.

Ceremonierne ved min Afreise havde optaget saa megen Tid, at det var for sent at begive sig videre, da vi naaede Flodmundingen. Vi opfsoge derfor vort Nattekvarter paa det forrige Sted paa Den, hvor vi havde ligget veirfast. Maanen var oppe, og Aftenen var saa yndig, at jeg kunde være bleven sentimental, hvis ikke de vilde Dyr havde opført en saa infernalisk Koncert paa Flodbredderne. I Begyndelsen troede jeg, at alle Skovens vilde Dyr havde samlet sig til et almindeligt Slag, og trøstede mig med, at vi havde Floden mellem os og dem. Der hørttes spøgelsesagtig Stønnen,

vred Knurren og Strig, der lignede et menneffeligt Angststrig i den Grad, at de gik mig gennem Marv og Ben. Snart blandede Lydene sig med hinanden og fjernede sig, snart kom de saa nær, at jeg troede, de kom fra Den selv. Jeg vilde have tilbragt Natten i Frygt, hvis ikke Antonio havde sagt mig, at de fleste, om ikke alle disse Lyd kom fra Brøle. A ben. Senere saa jeg en saadan, et stort, stygt Bæst af en skidden rød Teglstensfarve og med et langt Skjæg, men ellers lig en afrikansk Bavian. De adskille sig fra de fleste andre Aber derved, at de forblive næsten paa samme Sted og have Indlingsstræer, hvori en hel Skare opslaar sine Pauliner om Natten og istemmer en skrækkelig Serenade (Nattemusik), der opfylder den uerfarne Reisendes Sind med de sørgeligste Billeder. Trods Antonios Forklaring forstyrrede de min Slummer i den Grad, at jeg henved Midnat stod op og gik ned til Vandkanten, hvor jeg affyrede begge mine Vøvseløb i den Retning, hvorfra det største Spektakel kom. Men jeg vil ikke raade Noget til at forsøge et lignende Experiment. Alle Vand- og Skovfugle istemte en Strigen og Snadren, der lod til at opmuntre Alberne i høi Grad og bragte dem til at fordoble sin Sylen. Jeg var glad, da Bevægelsen lagde sig, og Skovens Indbyggere atter istemte sin sædvanlige Serenade.

En stor Del af de tropiske Dyr ere virkelig "Nattens Børn". Det er om Natten, at Tigeren og den manløse mexikanske Løve forlade sit Leie, gennemstreife de tætte Skove for at søge Bytte, fremme Pecca-

*) Se ovenfor, 6te Hefte, Side 189.

ryen og Tapiren og jage dem til Lyfningerne, hvor Bussenes Kua- gen og Bladstene i de skjulte Høle vidne om de Forfulgtes blinde Frygt og Forsølgernes grumme Instinkt. Et pludseligt Plads af Alligatoren fra Bredderne opstrømmer de vilde Fugle, og i næste Dieblig gjenslyder Skoven af Tigere- rens vilde Skrig, de forskræmte Abers Klager og de talrige Vand- fugles Piben og Snadren, medens den aarvaagne Rejsende farer op og hurtigt griber efter sin trofaste Nisse, forbauset over at finde Vild- nisjet, der var saa stille og slumren- de under Middagens Gede, nu fuldt af vildt og frygteligt Liv.

Genimod Morgenen lagde Bevæ- gelsen i Skoven sig, og jeg fik nogle Timers Søvn. Jeg vaagnede netop, da Solen farvede Horizonten, og Baaden var færdig til Afreise. An- tonio havde afhugget to Stammer af den lette Mohoe, der bleve bund- ne langsmed vor Baad for at hol- de den oppe og forhindre, at den kantrede ved et pludselig Vindstød. Vi kom uden synderlig Umage ud over Sandbanken ved Mundingen og satte Kursen for Snook Creek. Vindene var frisk og Vandet klart og smilende under den skyfri Him- mel. Jeg leenede mig ud over Ræ- lingen af vor lille Baad, der kun var en Plet paa Oceanets brede Bringe, og betragtede de talrige Sødyr og Mollusker (Bløddyr), der sløde forbi: Nautilus eller "Skibsfneglen" med sit lette Seil og sin rosenrøde Stavn, den ban- kende "Rhizostoma" og "Bernice" med sit Silkehaar — svage Stab- ninger, og dog saa sikre i det mægtige Hav, der spotter Jernets

Styrke og nedbryder Lande i sin Brede!

Ud paa Eftermiddagen kom vi nær ind under Land og holdt Ud- sig efter Mundingen af Snook Creek. Der findes imidlertid ingen Landemærker paa hele Kysten, som overalt bevarer samme flade, ens- formige Udseende: en smal Sand- strimmel foran en lav, ujævnem- trængelig Skov, hvor Nordosten ikke havde ladet nogen store Træer staa igjen. Derfor er det næsten unu- ligt for Rejsende, som ikke ere nøie bekendte med Kysten, at bestemme, hvor de ere. Min Pørggut havde blot faret der en Gang, og heni- mod Aften mærkede jeg, at han troede, vi allerede havde passeret den Munding, som vi søgte. Vi besluttede derfor at gaa langs Ky- sten henimod Walparaisa eller Prin- zapulka, hvor Skroget af et ameri- kansk Skib, som for en Tid siden havde lidt Skibbrud der, endnu laa som et Mærke for Rejsende.

Da Solen gik ned, lagde Vinden sig; Maanen kom op og kastede sit Lys paa Søens brede, blanke Don- ninger, der paa den ene Side vare sølvglindsende og paa den anden mørke, men klare som Skyggerne paa poleret Staal. Vi heisede vort unyttige Seil ned, og mine Vedsa- gere toge fat paa Rorerne, idet de istemte et Slags Sang, der begynd- tes af Antonio, medens Pørggut- ten sluttede sig til i Kor. Melodien var meget simpel og melankolsk som alle ægte indianiske Sange. Jeg har ofte tænkt, at de vare Klager af et Folk, som vidste, at det var i Forsald og begræd sin svindende Magt.

Jeg laa længe og betragtede Ky-

sten, medens den gled forbi, og lyttede til Vandets Risten under vor Forstav, men faldt tilfældt i en dyb og brømfri Sovn, vugget af Oceanet, der laa i dybeste No. Da jeg vaagnede, havde vi allerede passeret Sandbanken ved Prinzapulka og laa fortoiede ved et stort Træ, der var indviklet mellem Mangrovekrattet paa Flodbredden. Jeg blev ikke lidet glad, da jeg hørte, at vi nu havde en uafbrudt Flod- og Lagunepassage lige til Kap Gracias, og at vi ikke vilde blive nødte til atter at betro vor lille Baad til Jædet aabne Hav.

Prinzapulka syntes mere at være en Indsø-Munding end en Flod og var kanted med en ugjennemtrængelig Skov af Mangrovetræer. Disse vare bedækkede med Flokke af den hvide Ibis, og da vi kom længere opover Floden, stødte vi paa Skarer af det rosenfarvede Slags, der saa ud som Blomsterbuketter mellem Træernes grønne Lov.

Tre Mile længere oppe bleve Flodbredderne høiere, skjønt de vare tæt bedækkede med vilde Væxter og Vindrænker, der syntes at have underknet Skoven. De saa tilbageblevne Træer vare ganske behængte med Slyngplanter eller *Lianer*, der snart hang ned og dinglede i Luften, snart strakte sig lige ned til Grunden, hvor de igjen vare Hundreder af Krybeplanter med skinnende grønne Blade og belæssede med farvede Blomster. Af og til stak en Viste-palme frem af den indviklede grønne Masse, som om den kjæmpede for at faa Luft og Lys, medens hist og her de brede Blade af den vilde Plantan og Bambusrørets slanke Stilk viste sig, kantede med fint

Løv ligesom Piletræets, der hang yndigt ud over Vandet. Ved Foden af denne grønne Væg viste sig en Strimmel slikt Jord, og jeg bemærkede flere Huller eller tunnelagtige Abninger, hvorigjennem Alligatoren slæber sin hæslige Krop, eller de større Landdyr komme til Vandet for at drikke. Da vi gleder forbi en af disse Abninger, stak pludselig en Tapir sit Hoved og sin fæle Snabel frem; da vor Kano skræmte den, trak den sig ligesaa pludselig tilbage og forsvandt i det ugjennemtrængelige Krat, hvor det er over menneskelige Evner at trænge ind, hvis man ikke møjsommeligt hugger sig Vej Fod for Fod i den sammensnoede Masse.

Senimod Kl. 10 naaede vi Mundingen af en trang Strøm, der kom frem i Floden under et fuldstændigt Gardin af Grønt. Ved denne Strøm, forsikrede min Pøherygut, laa Landsbyen Prinzapulka. Vi roede derfor ind, og efter mange Snoninger kom vi endelig til et Sted, hvor Vegetationen var mindre stærk og Bredderne høiere og fastere. Jeg begyndte at aande friere; thi Luften i disse tropiske Huller forekom mig at være opfyldt med usunde Dampene ligesom en Gravhvælving. Efter som vi kom længere op, blev Egneren mere aaben og Vandet klarere, saa at den sandige Bund viste sig, indtil vi tilfældt til min Overraskelse kom frem mellem brede Savanner, der langs Vandet vare kantede med smale Træbælter. Gjennem disse saa jeg Glimt af svage Forhøininger og hølgeformige Strækninger, hvor jeg skimtede Klynger af Grantreer. Jeg havde før troet, at Granen blot

fandtes under nordligere Breddegra- indtil Høyer gutten forfikrede mig, der, og kunde neppe tro, at den at den fandtes i Overflod i Savan- voxede her Side om Side med Pal- nerne og bedækkede alle Høisletterne men, næsten lige ved Havsladen, og Bjergene i det Indre.

En Eventyr-Fortællerse.

(Af Søren Moe.)

Som Exempel paa fortrinlige Fortællersker vil jeg nævne den gamle Blind-Anne i Ullensvang i Hardanger. Paa en Sommerreise i 1846 kom jeg ved Midnatstid i øfende Skylregn til Ullensvang, hvor vi under Knut Dypedals Tag fandt Ly og venlig Modtagelse. Da jeg næste Morgen kom ned i Stuen, sad gamle Blind-Anne fremme paa Gulvet, hvor Solen spillede ind igjennem Vinduet, i en Kubbestol med begge Hænder foldede over Høf-Enden af sin lange, paafræa mod Gulvet støttede Stav, og hvilede Hagen eftertænkfuld og grundende paa Haandbagen. Hun var taus og stille; thi man havde sendt Bud efter hende og sagt, at en Fremmed-karl vilde høre alle hendes Historier og Viser,—og nu sad hun og søgte dem frem i det gamle, halvtaaagede Minde. Det var et ved sit Erværdighedspræg smukt Ansigt, der her hvilede sig paa Stokken. Fra den hvide Haand var Haaret, blødt og skinnende hvidt, med Omhu strøget op under den lille sorte Hue; over de af Kopperne fordærvede, af Alderen rynkede og afblegede Træt laa en Klarhed, en mild No, som ra den Gamles indre Lykke gjød sig

over hendes Ansigt og gjennemtrængte hele hendes Væsen. Thi skjønt Blind-Anne fra sin tidligste Barndom, da hun i Kopperne mistede sit Syn, havde savnet Solens Glæde, bar hun i sig et klart og varmende Lys: sine Børneaarss Sagn og Sange og en uroffelig Tro. Nu var hun høit bedaget, nær henimod eller over de Dtti, men hun var endnu høi og rank af Skikkelse og stærkbygget. Hun havde, jeg ved ikke i hvor mange Herrens Aar, tjent hos Provst Høyerberg paa Ullensvang som Barnepige, og alle hendes Meddelelser fra Virkeligheden begyndte og endte med: "I den Tid, jeg levede under Tag med salig Provsten". Formodentlig var det i denne Stilling som Barnepige hun havde udviklet sit forunderlig smukke og sande Fordrag af Folkets Traditioner i bunden og ubunden Stil. Nu boede hun hos en Søster og havde Fatigunderstøttelse, men led, som hun gjentagende forfikrede, aldeles ingen Nød. Skjønt blind vandrede hun uden Leder omkring i Egnen, hvor hun vilde; thi hun kjendte i bogstavelig Forstand hver Sten i Stien, og hun holdt, som hun selv udtrykte

sig, med den Venstre sin Stav og med den Høire vor Herres ledende Saand.

Da jeg i Oppedalsstuen traadte hen og hilfede hende, løftede hun Sovedet rafft op, hendes Miner spændtes, de store, graabrune Dine rettedes mod den Talende, og hun lyttede skarpt, som om hun vilde udforske den Stemme, der opfordrede hende til at frembære sine længe gjemte Skatte. Men uagtet Dine rettedes mod mig straalende og blanke, havde de dog ikke det seende Bliks figerende Magt; deres Glands gled hen i et drømmende Udtryk, der dannede en paafaldende Modsetning til de opmærksomme Ansigtstræk og Legemets iagttagende Stilling. Hun syntes fornøiet med den Maade, hvorpaa jeg frembar min Anmodning, men spurgte dog endnu forsigtig, hvad jeg vilde gjøre med hendes Historier og Viser. Jeg svarede, at jeg vilde nedskrive dem, for at de ikke skulde dø med hende. "Ja, ja", sagde hun, "det Samme sagde gamle Provsten, naar han skrev op det, jeg sang og fortalte. Vil du have det paa Bondemaal eller paa Hymaal?" spurgte hun videre. "Paa favende Bondemaal — akkurat som de her i Ullensvang tale og synge", var mit Svar. "Saa vilde saa gamle Provsten ogsaa", sagde hun og nikkede tilfreds. Jeg havde bestaaet min Prøve, og vi vare fra den Stund virkelige Venner.

Nu begyndte hun at synge og fortælle, og hver Gang hun mærkede, at hendes Tradition interesserede mig, sagde hun med en vis Stolthed: "Na jo, jeg kan Noget af Hvert, du!" Men sjønt hun

var raff og rørig for sin Alder, trættedes dog snart hendes Sukommelse; jeg maatte tidt og ofte afbryde og kunde blot benytte hendes bedre og livligere Dieblikke. Derfor aflagde jeg hyppige Besøg i hendes Hytte, og disse gjengjældte hun, hver Gang en ny Tradition randt hende i Minde. Naar hun da ved sin Stav kom rokkende ned til Sorenstribergaarden, hvor jeg i de følgende Dage boede, sagde hun: "Nu har jeg fundet paa en ny Vise (eller et Eventyr) til dig igjen. Det kan du tro er fint". Altid var hun glad og tilfreds; kun en Gang hørte jeg hende bittert klage; det var over den yngre Slægt, der saarent havde vendt sig bort fra de gamle Viser og Sagn. "I min Barndom og i de Dage, jeg levede under Lag med salig Provsten, var det ikke saaledes", sagde hun. "Hver evige Helgedagseftermiddag, vor Herre lod skabe, fæde vi sammen, Alle som i Grønden var, baade Store og Smaa, og fortalte og sang til fangt ud paa Kvelden. Det kan du tro var morsomme Stunder — var det ikke, Margit?" spurgte hun Søsteren. Dertil svarede denne Ja og Amen.

Men det er fornemmelig fra en varm, sollys Sommermorgen ude i denne Fjordbreds hyppige og storartede Natur, at jeg har beholdt en levende Erindring om Blind-Anne. Jeg gif og smaaanymede. Da hørte jeg paa en Gang tæt foran mig et venligt "Gud signe!" og da jeg slog Dine op, stod Blind-Anne der med sin Stav. Hun svøiede til sin Silsen, at hun kom lige fra Skrivergaarden, for nu havde hun igjen en ny Vise til mig. Jeg spurgte

hvorledes hun kunde vide, at det var mig, der kom. "Jeg kender dig paa Nøsten og paa Gangen", svarede hun. Tæt ved Stien stod en mægtig gammel Høengebirke og krummede sine Grene ud i dristige Bugtninger; uader den var en Sten henkastet som til Vænk. Her toge vi Plads, og Blind-Anne begyndte sin Sang. Men hun havde neppe sunget Strofen ud, før en Klynge Børn fra de rundtom befolkede Høsfolk nysgjerrige nærmede sig, først halv frygtssomme og nølende, En for En, men snart dristige og friere. Om Lidt havde hele Klyngen leiret sig ved Gamle-Annes Fødder. I Forstyrningen var deres Opmærksomhed delt mellem Anne og Fremmedkarlen, som sad og skrev op. Men da Blind-Anne vel havde begyndt paa et Eventyr, rev hun snart med sig de smaa Tilhørere, der af den erfarne Munds Trylleord villige lode sig føre fra den solblanke Dag ind i Fjelddybet til Afseladden og Trolde med de ni Hoveder. Jeg derimod blev tilbage udenfor og glemte rent at følge den Gaales Fortælling. Medens de lette, sommermilde Windpust bare til mig Lugt af nyssaet Hø og en dæmpet Lyd af Ljaagens Klang under Brynet og af Arbeidernes spørgende Tale, sad jeg og saa ud i den smukke Situation. Foran, under Høengebirken smidige, sølvglindsende Biste, sad gamle Blind-Anne

saa fordybet i sin Beretning, at de snehvide Haar havde løsnet sig under Huen og glede hende ned over Panden; ved hendes Fødder de barbeuede, barhovedede, sfjortarmede Børn, hvis Dine hang ved den gamle Mund og vilde snappe Ordet, før det endnu var sluppet over Læben, udenfor, i den tindrende Sulkedags Lys og Glands, den nedstyrrende Breds yppige Lovpartier, og saa Sørfjordens grønne Vandspeil, i hvis lette Krusninger Solstraalerne spillede og glintede i tusinde Gjenstin, indtil Fjorden fjernt henne bøiede af og lukkede sine mægtige Kloster i dustige, mildt henblaaende Fortøninger. Men paa den anden Side, midt over Fjorden, glitrede og blinkede Følgefondens Snekam, der bøiede sig ned og kyskede Fjeldets Græs og Lov, skinnende hvid som Blind-Annes Haar, der saa over Sangens og Eventyrets vaarfriske Tanker.

Da jeg Dagen efter sagde Blind-Anne Farvel, græd hun og talkede mig for de gode Timer, vi havde haft sammen. "Vi sees nok ikke mer her paa Sorden", sagde hun; naar du kommer til Sarang igjen, er jeg sagtens død". Hun havde Ret. Ingen, der besøgte Sørfjordens vidunderlige Bredder, vil finde hende. Nu er hun atter flyttet under Tag med salig Provsten; Ullensvangs Kirkegaard har med sin Grestørv tækket over dem begge.

Spitsbergen.

(Efter D. Normann.)

Naar man fra Nordkap, Europas nordligste Punt, seiler lige mod Nord, træffer man atter Land; det er den sydlige Ende af Spitsbergen, en Samling af en stor, tre mindre og flere tusinde smaa Der. Det er egentlig kun den store D, der bærer Navn af Spitsbergen, men da de alle henhøre til samme Gruppe, da de ligge hinanden saa nær, og da Isen saagodtsom baade Sommer og Winter slaar sin Bro imellem dem og forbinder alle til et stort Hele, gaa de samlede under hin Benaevnelse. Den 19de Juni 1596 opdaagedes de først af Hollenderne, og siden hin Dag ere de mange Gange blevne besøgte af Expeditioner fra Nord- og Vesteuropas Lande; thi Hvalfangsten, der her havde sit første og bedste Hjem, lokkede Folk, og skjønt hele dette fjerne Land kun frembyder en mangelfuld Vegetation, har det dog været besøgt af Tusinder, og de tilstødende Have har bragt Rigdom og Uafhængighed til mange Familier.

Men Hvalfangstens gode Tid er forbi. Menneskeslegtenes Videlyst har bevirket, at vore store Hæderes Antal har aftaget i en betydelig Grad, og den grønlandske Hval, der bragte Liv i de øde og kolde Farvande omkring Spitsbergen, er næsten udryddet. Den Tid, da over 10,000 Mennesker aarligt gjæstede Spitsbergen for Hvalfangstens Skyld, da store og mægtige Tranbrænderier opførtes paa dets

Kyster, er længst forbi; imellem den og os ligge næsten 200 Aar. Nu besøges Derne kun af enkelte norske og russiske Smaafartøier, der for at drive Hvalrosjagten komme herop hvert Foraar og atter vende tilbage om Høsten, af en eller anden Naturforsker eller Opdagelses-Expedition, der her søger Oplysning paa en endnu uløst Gaade, og af og til af en reiselysten Engländer.

Spitsbergen er i det Hele taget bjergfuldt, og hvie med evig Is og Sne fra Toppen indtil saa hundrede Fod fra Havets Overflade bedækkede Fjælde opfyldte det Meste af Derne. Gjennem Hovedøen gaar fra Syd til Nord en Bjergkæde, der falder steilt af mod Vest, medens den mod Ost skraaner noget mere jevnt ned mod Havet, hvorfor ogsaa den vestlige Kyst er den stejleste, den mest forrevne, men tillige den, der er forsynet med de bedste Ankerpladse. Dalene, der aabne sig mod Kysten, ere for en stor Del opfyldte af Is, og gennem mange af dem baner Indlandsisen, der i mægtige Masser opfylder store Strækninger af Dens Indre, sig Wei ud til Havet. Det er de saakaldte "Isblink", som derved fremstaa, men de spille ingenlunde den Rolle som paa Grønland, og de Isbjerge, de frembringe, have heller ikke den Størrelse som de grønlandske.

Man finder Bjergspidser, der antages at naa op til 5000 Fod;

men det er ikke deres Hvide saameget som deres Form, der tiltrækker sig Opmærksomheden; saa steile, saa skarpe, saa taffede som her findes de vistnok sjelden, ja paa mange Steder er en Bestigning af dem ligefrem umulig, og man har et Par Beretninger om Dovehalse, der under Forsøg paa at naa deres Toppe have tilfat Livet

Paa Nord- og Østkysten have Klipperne mere afrundede og bløde Former, og her kan man ogsaa undertiden træffe paa jevne og flade Strækninger, dog neppe af nogen Betydning. Den hvide Sne mod de mørke Klipper, som hæve sig, Spids over Spids, frembringer, seet fra Havet i nogen Afstand, et majestætisk Syn, som yderligere forhøies ved Luftens eiendommelige Gjennemsigtighed, der ofte bringer Beskueren til at tro, at han er Landet ganske nær, naar han i Virkeligheden er mange Mile fjernet fra det.

Vandringer paa Spitsbergen ere temmelig vanskelige at foretage; derfor ved heller Ingen, hvorledes det Indre ser ud. Ingen menneskelig Fod har betraadt disse Landstrækninger, hvor rimeligvis Intet voger, og Intet lever, og intet menneskeligt Dyr har endnu kunnet udgrænse, hvad disse Bjerge gjemme i sit Skjød. De Bjergmasser, der ere tilgængelige fra Søiden, vise os imidlertid, at der paa Spitsbergen findes Mineralier, som det vilde lønne sig at bryde, om Landet laa i en mildere Zone. Her findes lige ved Stranden Kalk og Marmor i stor Mængde, ja man har endog flere Steder fundet Kullag af en ikke ringe Mængde. De synes at

skrive sig fra Løvtræer, hvis Blade efter de i Lagene fundne Indtryk have haft nogen Lighed med vore Løvtræers, og Spitsbergen synes altsaa tidligere at have kunnet glæde sig ved et lykkeligere Klima end nu, da Middelttemperaturen ved Dernes Sydkyst omtrent er 7° under Frysepunktet.

Spitsbergen er ubeboet og vil sandsynligvis vedblive at være det; dog have Mennesker, i Regelen mod sin Villie, været nødte til at opholde sig her endog for længere Tid.

Nogle Indvaanere i Byen Mezen i Guvernementet Arkangel udrustede et Skib, der skulde gaa paa Hvalrosfangst under Kyften af Spitsbergen. Skibet, der havde 14 Mand Besætning, kom fast i Isen nær ved Land, men langt østeraf, hvorfor Styrmændene og 3 Mand forlode det for at opsoge en af Russerne tidligere i Nærheden opført Hytte og undersøge, hvorvidt denne var istand til at optage dem alle, i Tilfælde af at man var nødte til at overvintre der. Da man kun havde en Mils Vej at tilbagelægge, medtog man ikke stort Andet, end hvad man antog for høist nødvendigt til en Dags Udflugt; thi det var Hensigten allerede næste Dag at vende tilbage til Skibet. Man medtog et Gevær, 12 Stuk Krudt og Kugler, en Øxe, en liden Kjedel, et Fyrstøi, en Kniv, lidt Tobak og en Sæk med 20 Pund Mel.

Man naaede Land og fandt Træhytten, der var 18 Alen lang og 9 Alen bred, samt forsynet med en Døn af brændt Ler—just ikke i den bedste Forfatning, men dog saaledes, at den kunde benyttes, og man opstog da sit Nattekwarter i den. Den

næste Morgen tidlig begav man sig til Stranden for over Isen at vende tilbage til Skibet og bringe Kammeraterne Efterretning, men—man tænke sig de Ulykkelige's Forførdelse, da de fra Bredden hverken kunde vinde Is eller Skib. En Storm havde om Natten splittet Isen ad og ført den bort, og derved var Skibet rimeligvis gaaet under; thi man hørte aldrig senere Noget fra det.

Uden Levnetsmidler og saa godt som uden Vaaben stode vore Rejsende her paa en aldeles øde Strand i Nærheden af Jordens Nordpol. Der var næsten intet Haab om Forløsning, thi man befandt sig paa Landets sydøstlige Kyst, der næsten aldrig besøgtes af Skibe, hvorimod disse om Sommeren vare at træffe ved den vestlige, som man imidlertid af Mangel paa Vaad ikke kunde naa; men selv om nu ogsaa næste Sommer et Skib skulde komme til Stedet, hvor de befandt sig, hvorledes skulde man saa overstaa en Vinter i disse Egne, naar man ikke var forberedt paa det?

I Fortvivlelse vendte de tilbage til Hytten og kastede sig ned paa det nøgne Gulv, ventende Dødens Komme. Men denne indfandt sig ikke saa hurtigt, som de havde haabet, og da Fortvivlelsen havde lagt sig noget, og Fornuften var kommen til at raade, besluttede de at møde Nødgangen som Mænd og idetmindste kæmpe for Livet. Man tog derfor fat paa at udbedre Hytten, og medens de tre vare sysselsatte hermed, gik den Tjerde paa Sagt for at skaffe Proviant til Vinterbrug. Der var Rensdyr i Overflod, man ffjød kun, naar man var

aldeles sikker paa sit Stud, og Følgen heraf var, at de tolv Stud bragte ligesaamange Rensdyr til Hytten.

Vinteren gik, og den næste Sommer gik, men den bragte ingen Befrielse; thi intet Skib viste sig. Man maatte altsaa forberede sig paa endnu et Aars Fangenskab paa den øde Ø, og dette var saameget frygteligere at tænke sig, som man nu ikke længer havde Vaaben til at skaffe sig Levnetsmidler med. Dog Nøden er Fader til mange Opfindelser. Imellem Dribtommeret, som Søen til Overflod skyller op paa Spitsbergens Kyster, fandt man en Stok med et Jernbeslag paa og nogle 5 eller 6 Tommers Spiger. Af hint laver man Spydblade, af disse Pilespidser, og da man, drevnen til Fortvivlelse af Sult, havde angrebet og nedlagt en Isbjørn alene ved Hjælp af Spydene maatte dens Sener afgive Stof til en Buestring, der spændtes over en krum Granrod, som fandtes paa Stranden. Bevæbnede med Bue og Pile gik Russerne nu paa Jagt og nedlagde Rensdyr og Ræve, og ved disse's Kjød opholdt de Livet i de 6½ Aar, hvori Skjæbnen frængslede dem til Spitsbergens ugjæstfrie Kyster. I denne Tid dræbte de ialt med disse mangelfulde Vaaben 238 Rensdyr og 10 Bjørne foruden en stor Mængde Ræve, og af disse Dyr fik de alle Livets Fornødenheder. Deres Hud brugte de til Klæder, deres Sener brugte de til Snytraad, deres Ben til Husgeraad, deres Fedt til Belysning.

Da de sex Aar vare forløbne, døde den ene af de Fire, og de Andre begravede ham i Sneen, for at

Bjørnene ikke skuld finde Liget. Dette Dødsfald gjorde, som naturligt var, et dybt Indtryk paa de Tiloversblevne, som nu opgave alt Haab om nogensinde at komme tilbage til sit Fødeland, og al deres Tale dreiede sig fra nu af kun om Døden. Da, som de allermindst ventede det, kom Hjælpen. En Dag opdagede de et Skib, som efter Udscendet at domme maatte være russisk. De antændte Blus paa flere Steder i Nærheden af Hytten, stak en Møndyrhud paa Enden af en Stang og vare saa heldige, at deres Signaler bleve seede. Skibet, der var bestemt til Vestkysten af Spitsbergen, men af Storme var blevet forslaaet til Østkysten, nærmede sig Land, en Baad blev sendt ud, og snart vare de Skibbrudne omfordt hos sine Landsmænd, der medtog dem med Glæde og samme Efteraar bragte dem og deres Dplag af Peltsværf tilbage til Arkangel.

Disse slap altsaa derfra med Livet, men lader os imidlertid ogsaa tænke lidt paa dem, der ikke vare saa heldige, paa dem, der maatte bukke under for Savn og Lidelser: lader os se lidt ind paa Spitsbergens Kirkegaarde. De ere ikke indbegnede saaledes, som vi bruge det, ingen Træer skygge over Gravene, ingen venlig Haand røgter og passer dem. Paa det lave Land ligge de, i Regelen ganske tæt ved Havet; men Grave kunne de vel strengt taget ikke kaldes, thi det er i en Stenhob, nogle saa Fod høi, at den Døde sover; her have Kameraterne bygget ham et Hvilested, fjernt fra Slægt og Fædreland, fjernt fra Alt, hvad han i Livet havde kjært. De simple Furutræes Rister eksistere til-

dels endnu, skjønt vel nogle ere en tohundrede Aar gamle, thi den kolde og friske Atmosfære har bevaret dem, ligesom den har bevaret Ligene, de indeslutte, og Indskriften paa en Table ved den Dødes Hoved fortæller endnu paa mange Steder, hvem det er, der her er stedt til Hvile.

Fra Menneskenes Færden paa Spitsbergen og hvad der minder om den, ville vi vende os til Dyrelivet. De Arter af Pattedyr, som Landet har at fremvise, ere ikke mange; thi naar vi bortse fra Svalrossen og de forskjellige Sælhundearter, som finde sin Føde i de talrige Sunde og Fjorde, og som vel stundom krybe op paa Stranden, men ikke der have sit rette Hjem, bliver der kun tre tilbage: Isbjørnen, Møndyrret og Polarrevven, af hvilke endda den Første kun uegentlig kan henregnes til Landdyrene, thi dens Hovedophold er Isen, der omgiver Landet. Den er disse Egenes Enevoldsherre og Konge, hvorfor de norske Fægere ogsaa have givet den det betegnende Navn: "Spitsbergens Lensmand". Da vi imidlertid tidligere i dette Tidsskrift have givet en Karakteristik af Isbjørnen, ville vi gaa over til Møndyrret. Dette findes saagodt som overalt paa Spitsbergen langs Kysterne endog paa sine Steder i stor Mængde, men de ere betydelig mindre end de nordeuropæiske og stille sig fra disse ogsaa ved flere andre Særegenheder. Man anslaaer Antallet af de Dyr, Nordmændene aarlig dræbe her, til mellem 1000 og 1500 Stykker — et stort Tal for et saa øde Land, og dog synes Dyrene ikke at aftage kjendeligt eller at blive mere

ikke, thi hvert Foraar tillade de dristigt Jægerne at nærme sig dem paa Studhold, og først hen paa Sommeren eller Efteraaret, naar de ere blevne mere kjendte med Bøssernes Virkninger, søge de at undgaa dem. Tidligere medtog Jægerne kun Guderne og Hornene, i de senere Aar have de ogsaa begyndt at nedfalte det velsmagende Kjød og bringe det hjem med som en Gaadelsvare.

Det tredie Pattedyr, som bebor Spitzbergen, er Polarreven, der giver det bekjendte, udmærket smukke Forverk. Til Held for den har imidlertid dens Pelts om Sommeren kun ringe Værd, da den da skifter Haar, og den efterstræbes derfor kun faare lidet af Jægerne. De Expeditioner, der have overvintret her, have imidlertid fanget den i Mængde, naar Sulken loffede den til de indenfor Hytterne opstillede Stensælde, hvori et Stykke af en Hval eller en død Fugl udgjorde Loffemaden. Som bekjendt gives der baade hvide og blaa Polarreve, men de Førstes Pelts er langtfra saa værdifuld som de Sidstes, for hvilken der undertiden er betalt opmod \$20, medens de hvide Skind kun have staaet i tre til fire.

Som tidligere berørt er det Jagten paa de omtalte Dyr i Forbindelse med Fangst af Hvaler, Hvalrosse og Sælhundede, som aarlig loffe Folk saa langt mod Nord. Der er imidlertid endnu en Indtægtskilde heroppe, som vi ikke have omtalt, men som vi, skjønt den ikke er vigtig nok til at bevirke egne Expeditioner, dog ville omtale med nogle Ord: det er Indsamlingen af Edderdun.

Overalt paa de lave Smaaber og Holme, hvoraf Spitzbeegen for en saa stor Del bestaar, træffer man i Sommermaanederne Tusinder af Edderfugle, der her udruge sine Æg. Sommerne ere paa denne Tid mindre sty end tamme Gæs og forlade først Neden, naar de se sig i Fare for at blive nedtraadte af Jægerne. Det synes, som om de ved Valget af sine Nugepladse gaa frem med det Maal for Die om muligt at undgaa Besøg af Nævene; thi de vælge aldrig Steder, selv om de tidligere have haft Nede der, til hvilke denne over Isen eller ad anden Vej kan komme til dem. Men de undgaa ikke en endnu farligere Fiende, nemlig Mennesket, der paa det mest Skaanfjælsøse plyndrer dem baade for Æg og Dun. Alt tages uden Forskiel, lad Æggene være friske eller næsten udklekkede: hele Lønder samles af dem og føres ombord, og først her undersøger man, om de kunne bruges eller ikke. Den samme Hensynsløshed finder Sted ved Indsamlingen af Dun. Den Gaandsuld, som Fuglen plukker af sit Bryst og spreder over den hele Fordybning i Gruset, der danner dens kunstløse Nede, kan i Vægt anslaaes til 2—3 Lod, og for at skaffe et Pund tilveie maa saaledes 10—15 Edderfugle-Paar forlade sin Nugeplads og se sine 60—90 Unger omkomme. Følgen af en saadan Jagtmethode er let at indse, den lader ikke længe vente paa sig. Istedesfor, som mangeteds paa Island, at frede over Edderfuglene og aarlig at berøve dem nogle af deres Dun, men lade dem beholde de øvrige tilligemed Æggene, hvorved man sikrer sig en varig om end

mindre Indtægt, lægger man her ligefrem an paa at udrydde Fuglene. "Tager ikke jeg dem, kommer en Anden og tager dem", siger man, og dette Resonnement har allerede bevirket, at Edderfuglene have aflaget i den Grad, at Holme, som endnu i Mands Minde have givet indtil 1000 Pund Dun aarlig, nu

neppe give saa stort Udbytte, at man dermed kan fylde et Par Dyrer, og at Dviniudsamlingen næsten hel og holden har tabt den Betydning, den havde for nogle Aartier tilbage, da den regelmæssig leverede et ikke ringe Tilskud til den Gewinnst, som man her gjennem Anstrengelser og Farer vidste at skaffe sig.

Nordmændenes daglige Liv i Oldtiden.

(Af Professor N. Keyser.)

III.

Den daglige Levemaade i Kongens Gaard lignede i Hovedsagen den ovenfor beskrevne, kun at langt flere Mennesker og deriblandt mange fornemme Folk der dagligdags vare forsamlede, hvilket gjorde Husholdningen vidtløftigere og gav Hverdagslivet det mere høitidelige Udseende, som et Gjestebud kunde have hos Bonden. Allerede medens Norge bestod af mange Smaariger, omgave Kongerne sig med en Mængde vaabendygtige Mænd, som dels benevnedes deres Huskarle, dels deres Gird. Den fornemste Hensigt med dette talrige Husfinde var uden Tvivl den, stedse at have dygtige Kjemper om sig, der hjemme kunde danne et sikkert Forsvar i Tilfælde af fiendtligt Overfald og paa Vikingetogene udgjøre Hærens Kjerne. Tjente de imidlertid en Konge, som mere opofrede sig til fredelige Sysler end til Krigen, fik de vistnok ikke altid sidde ledige, naar de vare hjemme, men maatte gjøre Nytte paa Gaarden, arbejde paa Alger og Eng.

Norges Enefonge kunde ikke tage Sagen ganske paa samme Fod som de fordums Fylkeskonger. Paa den ene Side vare hans Gaarde for mange og vidt spredte over det hele Land, til at han skulde kunne have umiddelbart Opsyn med deres Bestyrelse; dette maatte han overlade til sine "Marmænd" eller Gaardsfogder. Paa den anden Side samlede sig nu om Kongen mange fornemme Mænd fra alle Kanter af Landet, der traadte i hans Tjeneste som Krigsmænd og som Medhjælpere i Landsstyrelsen, ei som simple Arbeidskarle. Navnet Gird fik en høiere Betydning, og flere Klasser opstode af det kongelige Husfinde. Den ældste Inddeling af dette, som uden Tvivl allerede skriver sig fra Kong Harald Haarfagers Dage, er: 1) Girdmændene, der overhoved skulde være Mænd af god Byrd, dannede Serder og prøvet Tapperhed; deres Forretning var at holde det nærmeste Værn om Kongens Person og tillige udbrede Glands om Kongeværdigheden. Deres Be-

lydning i det offentlige Liv er det her ei Stedet at omtale. 2) Gjesterne, der forrettede de ydre Dagter og færdedes i Kongens Trinder; de stode under Hirdmændene i Rang. Ikkun disse tvende Klasser henregnedes til den egentlige Hird. 3) Huskarle, der skulde forrette almindeligt Gaardsarbejde i Kongens Gaard, men tillige vare vaabenøvede Mænd. Endelig kom hertil en Mængde Træle, som besørge de laveste Sytler, men naturligvis endnu mindre end Huskarlene regnedes til Hirden.

Antallet paa det frie Husfinde, som i Olaf den Helliges Tid stedse omgav Kongens Person og fulgte ham paa hans Reiser omkring i Landet, var 60 Hirdmænd, 30 Gjester og 30 Huskarle, hvilket Antal holdt sig som det almindelige indtil Olaf Kyrres Dage. I den store Hirdstue, hvor Alt var indrettet paa gammel Vis, og hvor Ild brændte langs Gulvet, sad Kongen selv i Højsædet paa den høiere Langbænk, som vendte mod Solen, det er mod Syd; Hirdbiskopen og dernæst Præsterne sad ham nærmest paa høire Side, paa venstre hans verdslige Raadgivere; desuden havde, som det synes, Hirdmændene, forsaavidt Pladsen strakte til, ogsaa sit Sæde paa denne Bænk — Alle ordnede efter sin Alder og Anseelse, de Gjøvere Højsædet nærmere, de Ringere fjernere. Paa den anden eller ringere Langbænk sad Kongens mest hædrede Raadgivere, oftest "Stallaren", i Højsædet, og til begge Sider Gjesterne, ordnede paa samme Maade. Sæde nogle af Hirdmændene ogsaa paa denne Bænk, da have de uden Tvivl haft sin Plads paa Stallarens venstre Side, som her blev den

hæderligste. Huskarlene nævnes ei som siddende i Hirdstuen; maaske have de holdt til i en Stue for sig selv. Var Dronningen nærværende, da indtog hun Sædet paa Kongens venstre Side og hendes Kvinder nedenfor hende paa samme Bænk. Den ringeste Plads paa begge Sider ansaaes den for at være, som var nærmest Dørene, af hvilke der paa Kongens Hirdstue og ellers i Almindelighed paa de kongelige Gjestebudstuer var en i hver Ende. Samme Skik iagttoges, naar Kongen var paa Gjesteri.

Maaltiderne vare ved Hirden de samme som ellers hos Bonden, og ligesaa forholdt det sig med Anretningen og Beværtningen, kun at begge Dele overhoved vare pragtfuldere. Almindelig blev i Kongens Gaard Maden tilberedt i en egen Bygning, kaldet "Steikarahus" (Stegers), hvor Koffene holdt til under en egen Opsynsmand. Skjenknin-gen ved Maaltiderne besørge af Betjente, der kaldtes Skjenkere; de fyldte Hornene ved Skapfarret og bare dem om. Kongen drak gjerne den til, som sad i Højsædet ligeoverfor ham, og det holdtes naturligvis for en stor Ære at drickes til af Kongen. Ved saadan Til-driften bragtes Hornet mellem Ildene fra den ene til den anden af de Drickende. Ofte drak ogsaa hver med sin Sidemand. Almindelig synes der ved Kongens eget Bord, ved Højsædesbordet, at have været opvartet med noget bedre Mad end ved de andre Borde, og det ansaaes for en Ære, naar Kongen sendte En eller Anden af de Tilstedeværende en Ret af sit Bord. Kongen gav Tegn, naar Maaltidet skulde

ophøre, og var han knap paa Ma- den til sine Mænd, saa gjorde han dette saa snart som muligt. Saa- ledes berettes det om Kong Harald Gaardraade, som med alle sine store Egenskaber ofte viste en lav Snier- agtighed, at han pleiede at banke i Bordet med Kniven, saasnart han selv var møet, og dette var et Tegn for Tjenerne til strax at rydde Bor- dene, hvorved Mange kom til at gaa sultne derfra. Ellers holdt denne Konge, saa meget han end havde færdeets i Udlandet, paa den gamle Levemaade og de gamle Skikke.

Fra Olaf Kyrres Tid blev de norste Kongers Husholdning mere pragtfuld og Husindets Antal for- øget. Denne Konge var nemlig al- mindelig omgiben af 120 Hirdmænd, 60 Gjæster og 60 Huskarle. I Hirdstuen kom Dvne istedetfor Lang- isdene, sten- eller plankelagt Gulv istedetfor det blotte Jordgulv. Sæ- dernes Orden blev ganske forandret. Kongens Højsæde henflyttedes til Tøberpallen eller, som den nu blev kaldt, Høipallen. Ved hans venstre Side sad Dromningen, hvis hun var tilstede. Noget længere udad i Stuen var Stallarestolen, paa hvilken Stal- larerne og andre gjevde Høvdinger sad, saaledes at de vendte sig mod Højsædet. Imellem Bordene, der bleve satte foran disse to Sæder, stod ved Maaltidet Skjenkebordet. Bøgere traadte nu istedetfor de gamle Dyrhorn, og den Skik at drikke med den, som sad ligeoverfor ved Bordet, ophørte, da Enhver nu drak Skaal med hvem han vilde. Disse af Hirdmændene fik den For- retning at opvarte ved Kongens eget Bord; disse kaldtes Skuttilsvende (af "Skuttil", et Bord) og stode

over de øvrige Hirdmænd i Vær- dighed. Blandt Skuttilsvendene valg- tes igjen Drotseten og Skjenkeren til at have Overopsyn med Bøvert- ningen; dog vides ikke med Sikker- hed, om disse Embeder opstode alle- rede i Olaf Kyrres Dage, eller om de maasse ere yngre. Andre Be- tjente skulde holde brændende Kjer- ter for Kongens Bord, og der skul- de være saa mange Kjerter, som der sad fyrstelige Personer ved Bordet. Disse Betjente benævntes Kjerterfven- de. Der opstod saaledes i Olafs Dage tvende nye Klasser i Hirden. Da Skuttilsvendene senere kom de hypperste af Hirdmændene kom til at indtage en vigtig Plads i Staten, synes deres Forretninger i Kongens Husvæsen at være traadte i Bag- grunden, saaledes at de kun ved store Høitider, naar Kongen ret skulde vise sig i sin Herligheds hele Glands, forrettede Bordtjenesten, ligesom Drotseten i det 14de Aar- hundrede fra en blot Hushovmester blev hævet saa at sige til Rigets første Embedsmand. Kjerterfvende- ne vedbleve derimod, som det synes, altid at betragtes som et Slags kongelige Pager (Høftjener); men da man til deres Bestilling valgte opvøgende Unglinge af gjev Æt og dannede Sæder, der siden skulde opstige til høiere Poster i Staten, saa blev ogsaa deres Bordtjeneste senere indskrænket til de største Høi- tider.

Den Indretning af Hirden, som blev gjort i Olaf Kyrres Dage, stod længe ved Magt. Iøvrigt er det sandsynligt, at Hirdmændenes An- tal ligesom og Gjæsternes og Hus- karlenes i de senere Tider meget forøgedes; men kun Noget af dem

vare da virkelig nærværende ved Hirden eller ved Kongens Person, medens Andre vare fordelte paa forskjellige Kanter af Landet i kongelige Bestillinger.

I Slutningen af det 12te Aarhundrede finder man, at der er indtraadt en strengere Afsondring mellem de forskjellige Klasser af Kongens Husfinde, end rimeligvis i ældre Tider har fundet Sted. "Kongespeilet", der er skrevet ved denne Tid, oplyser dette. Man ser, at Huskarlene dengang spiste for sig selv, affondrede fra den øvrige Hird. Ikke engang Gæsterne spiste sammen med Kongen og Hirdmændene uden paa de største Hvitider, ved Sul og Paaste. Hirdmændene derimod spiste altid i samme Stue som Kongen selv. I Kong Magnus Erlingsøns Tid (1162 — 1184) kom det engang til voldsomme Optrin i Hirden, fordi Kongen under et Zulehold i Bergen lod Hirdmændene i Kongsgaardens store Hirdstue beværte med Kjød. medens Gæsterne i en anden Stue kun fik M. Om Kvelden femte Dag Sul grebe de berusede Gæster til Vaaben og stormede mod Hirdstuen. Kongen, som selv vilde træde frem i Døren for at stille Larmen, var nær bleven dræbt, og Hirdmændene, af hvilke kun de faa, som den Dag havde Wagt, vare bevæbnede, havde ondt ved at forsvare sig og maatte bryde Dværene ned for at værges sig med Dvæstene. Endelig samlede Kongens Huskarle sig i Vaaben; ogsaa Lendermændenes Huskarle og Borgernes kom til, og nu blev Larmen stille; men flere af Gæsterne maatte dels med Livet, dels med Lemse-

stelse bøde for den begangne Noerden. Kongespeilet oplyser hypperligt, hvorledes Skikkene paa denne Tid vare, naar Nogen fremstillede sig for Kongen enten for at optages i Hirden eller for at gjøre ham sin Opvartning. Han skulde først søge at faa En eller Anden af Hirden til at forestille sig og tale sin Sag; af denne skulde han ogsaa faa udspurgt, naar det kunde være bedst at fremtræde; skulde det ske, medens Kongen var tilbords, da burde man helst vælge Tiden, naar Kongen allerede næsten var mæt. Den, der vilde fremstilles for Kongen, skulde da pynte sit Hoved og sit Skjæg, iføre sig stadselige Klæder og begive sig, ledsaget af en Tjener, til Kongens Herberge. Rappen og Huen skulde han lægge fra sig udenfor. Fik Tjeneren Tilbedelse til at følge med ham ind, saa maatte dog ikke denne følge ham længere end indenfor Døren eller i det Høieste til Stallarestolen. Han selv skulde, idet han traadte frem for Kongen, bøje sig for ham og hilse ham med de Ord: "Gud give Eder en god Dag, Herre Konge!" Det var ikke anstændigt at træde Kongen alt for nær, end mindre at støtte sig med Haanden til Kongens Bord, medens man talte med ham; man skulde derimod holde sig saa langt fra Bordet, eller hvis ikke noget Bord stod foran Kongen, fra Fodskammelen foran Højsædet, at al Opvartning ubindret kunde foregaa. Man skulde, medens man stod saaledes, helst spænde den høire Haand om det venstre Haandled og saa lade Armene synke ned i den Stilling, de af sig selv vilde falde. Man skulde i Samtale med Kongen iagttagende at tiltale denne i Tiertallet (med

3), men derimod vogte sig vel for at bruge det Samme om sig selv (vi); ligeledes skulde man vogte sig vel for, hvis man ei ret fattede, hvad Kongen sagde, at spørge op igjen med et "haa" eller "hu" eller "hvad", men blot sige "Herre?" eller ogsaa, hvis man vilde spørge med flere Ord: "Min Herre! fortrød ikke paa at jeg spørger op igjen om, hvad I sagde til mig; thi jeg fattede det ei ret".

Al Kong Magnus Lagaboters Girdsfræa eller Girdlov ser man, at

Pragten og Ceremoniellet ved det norske Kongehof i det 13de Aarhundrede fremdeles var tiltaget. Fra denne Konges Tid var det, at Skuttillsvendene tillagdes Navnet Middere og benævntes Herre; deres Betydning som kongelige Hoffinder blev nu, da de kom til at udgjøre den første Klasse af Statens Borgere, lidt efter lidt forglemt.

Om de senere Kongers huslige Liv før Kalmarunionen vide vi saagodtsom Intet.

Mumbo Djumbo.

Nimeligvis spørger Læseren forundret sig selv: hvad i al Verden er vel Mumbo-Djumbo for Noget? Men det nyttter neppe at søge efter i Sukommelsen; thi det er vist kun yderst Faa, som tilfældigvis have hørt Tale eller læst om samme Mumbo og hans Bedrifter. Det er heller ikke saa ganske let at sige, hvad han egentlig er, det kommer ganske an paa, med hvilke Dine man ser paa ham. Foreløbig faa Læserne nøies med den Forklaring, at Mumbo-Djumbo er et hemmelighedsfuldt Væsen, der driver sit Spil i en stor Del af Negerstaterne i det vestlige Afrika og betragtes med den mest ustrømte Ærbødighed af hele den kvindelige Del af Befolkningen. Mændene haandhæve hans Anseelse, og det svagere Køn er nødt til at bøje sig under hans Scepter.

Nær ved Indgangen til hver By finder man en Kædning af sam-

menshede Barkstrimler ophængt paa Grenen af et Træ; det er den simpleste Dragt, som tænkes kan, thi det er ikke Andet end en Sæk eller, om man vil, et Garnis af Bark med et Gul foroven og et paa hver af Siderne til at stikke Hoved og Arme igennem. Ved Siden af hænger en ligesaa simpel Maffte eller Hjel, lavet af et Græskar, med to Huller til at se igennem og prydet med en vaiende Fjærbuss. For at gjøre Massen mere affstikkende og skrækindjagende er den malet ildrød.

Al og til om Natten, naar Landsbyens Beboere ere forsamlede for at synge og dandse i Maanestinnet, hører man pludselig fjerne Hyl inde fra Skovene: det er Mumbo-Djumbo, der anmelder sit Komme, og med indre Frygt og Bæven lytte Kvinderne til de uhyggelige Skrig, som efterhaanden komme nærmere og nærmere, medens de ere nødte

til at anstille sig, som det bebudede Besøg voldte dem den største Glæde. Tilfældt lader Mumbo-Djumbo sig tilskynde, fulgt af en Skare Vedsagere, der ere bevæbnede med Stokke; iført den beskrevne Dragt og med en Stav i Haanden træder han ind i den larmende Kreds. Han bliver hilset med jublende Velkomstraab, og vildere og voldsommere fortsættes Dansen omkring ham, indtil han pludselig gaar henimod en af Kvinderne og berører hende med sin Stok. I samme Dieblit gribe hans Vedsagere den Ulykkelige, rive Klæderne af hende, binde hende til en Pæl og give hende derpaa en ubarmhertig Dragt Frygl. Ingen vover at hylke hende; Mændene se til med Velbehag, og alle Kvinderne le ad hendes Lidelser og spotte over hendes Skrig. Thi det er en Straf, som Vedkommende har faaet, og alle Tilskuerne vide ligesaa godt som Mumbo-Djumbo, hvori hendes Brøde bestaar, selv ved hun det naturligvis allerbedst. Dag ved den hele Komedie stikker der nemlig noget Mere end Overtro og Barbari; Mumbo-Djumbo er ikke blot en forslagen Bankeand, ikke blot et personligt Væsen, men tillige en Institution, et Slags hemmeligt Ordenspolitii,

beregnet paa at haandhæve Gudsfreden og indstiftet til Betryggelse af Egtemændenes huslige Lykkelig-

hed. Naar nemlig en Kone fører sig slet op hjemme, gjør Spektakler med de andre Koner og viser sig uimodtagelig for sin Mand's Formaninger, kommer Mumbo-Djumbo — hvad enten det nu er Manden selv eller en velunderrettet Ven, der paatager sig hans Skikkelse — for at bringe Vedkommende til Fornuft og minde andre stridbare Damer om, at de gjøre bedst i at lade være at følge det slette Exempel. Naturligvis griber Mumbo-Djumbo ikke strax ind; først naar Manden har forsøgt alle andre Midler for at skaffe sig Gudsfred, og Naboer og Naboers Naboer vide, hvordan det staar til hjemme hos ham, viser det hævnende Virkebarkspøgelse sig for at gjenoprette den forstyrrede Ligevægt.

Det var uanselig, om al anden Overtro hos disse Folk ikke var stærkere eller forbunden med større Blodsudgydelse, end det er. Tilfældet med Mumbo-Djumbo, som vel Ingen for Alvor tror paa, selv om Alle stille sig an, som om de gjøre det, og som upaatvivlelig bidrager en hel Del til Gudsfredens Bevarelse.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Nordmænd og Russer. En Russer ved Navn Sidorow har nylig udgivet en Beretning om Forskninger, som han har anstillet i det nordlige Rusland, og som afgive et mær-

keligt Bevis paa den germaniske Stammes Overlegenhed over den slaviske eller i dette Tilfælde paa Nordmændenes Overlegenhed over Russerne. Han siger:

"Fra Byen Badsø, som ligger ganske nær vore Besiddelser i Nordishavet, afgaa Skibe med Ladninger til det øvrige Europa endnu i December og Januar, altsaa næsten hele Aaret. Fordelene af en saadan Skibsfart koste vore Naaboer Nordmændene, medens vi, som ere stillede under de samme Betingelser, idet vi ogsaa have en isfri Havn, hidtil aldeles ikke have skjænket denne Omstændighed nogenjomhelst Opmærksomhed. Det har hændt, at Nordmændene i Marts have seilet frem og tilbage ved vor Ø Novaja Semlja, videre ind i det Kariske Hav og lige til Obflodens Munding, medens hos os den Mening har fat sig fast, at Skibsfarten i hine Egne var umulig paa Grund af ugjennemtrængelige Ismasser. Det er ikke længe siden, at Guvernøren af Arkangel kaldte de Folk uvidende, som pegede paa Muligheden og Nyttens af at lægge sig efter Gvalfangsten i Nordishavet; men imidlertid har man i den norske By Badsø seet 30 Gvaler paa Kysten, som vare fangede af Nordmanden Fohn (fra Tønsberg) i vore Farvande, og det fremgik af Hr. Fohns Erklæringer, at han af hver bearbejdet Gval ventede en ren Indtægt af 3000 til 5000 Rubler (omtrent ligesaa mange Dollars.) I enkelte indflydelsesrige Kredse har man endnu den Overbevisning, at i Guvernementet Arkangel Algerbruket maa betragtes som det eneste Grundlag for Indbyggernes Velstand; men imidlertid fremgaar det af en officiel Beretning, at et Selskab af 5 Nordmænd i en Tid af 90 Dage har tjent hver 300 Rubler i 24 Timer ved Indvinding af Hai-

sistfran. Paa den anden Side giver Algerbruket kun en ren Indtægt af 6 Rubler om Aaret for hver Person, medens alle Skatter tilfammen beløbe sig til 15 Rubler om Aaret. Gvalrosfangsten er maasse ikke saa fordelagtig som Indvindingen af Haisistfran, men ikke desto mindre skulde man dog ogsaa skjænke den nogen Opmærksomhed. I forrige Aar vandt den norske Kaptein Karlsen ved Gvalrosfangst i Løbet af en Maaned i det Kariske Hav 900 Rubler for hver Arbejder. Ogsaa andre Industrigrene lønne sig godt. I Aaret 1860 befandt sig saaledes henved 1000 norske Fartøier i vore Farvande, og Folkene fortsente paa vore Kyster, efter en officiel norsk Opgave, 135 Rubler pr. Mand alene ved Fiskefangst; deres hele Fangst anslaaes efter Fiskens fuldstændige Beredelse til Salg, ligeledes efter officiel Opgave, til 1 Million 700,000 Rubler."

Og alt dette bevidner ikke en Nordmand, men en Russer!

Barnemord paa Tahiti og Selskabsøerne. Da de første Missionærer landede paa den skjønne Ø Tahiti "Sydhavets Perle", fandt de, at der vel stundom blev myrdet vogne Mennesker, at Menneskeofringer tidt fandt Sted, og at Mange omkom i Krig; men alt dette tilfammentaget kom dog langtfra op imod Tallet af de Børn, som bleve dræbte af sine egne Forældre. De Indfødte talte om disse Misgjerninger med den største Ugyldighed og Ro, og naar man gjorde dem Forestillinger desangaaende, svarede de, at det var Landets Skik og Brug. Ikke mindre end to Trediedele af alle fødte Børn skulle

paa denne Maade være omkomne, og de troværdigste Vidner, saasom Nott og Ellis, der i hele Aar opholdt sig paa Selskabsbærerne og ved sit Kald som Missionærer stode i stadig Samfærdsel med Folket, forsikrede ikke at have kjendt en eneste Moder, som ikke mere end en Gang havde begaaet denne Forbrydelse. Mange Foreldre havde saaledes dræbt 6—8—10, ja endog flere af sine smaa Børn. Især var det Piger man tog af Dage, Drengene skaanede man snarere, fordi en Mand som Fisker, Tempeltjener, Kriger eller Sømand havde langt større Værdi end den svage Kvinde. Stedse Mordet ikke umiddelbart efter Fødselen, saa var Barnet fæstet og blev siden behandlet med den største Kjerlighed. Hovedgrunden til denne afskyelige Skik laa i den almindelig herskende Dovenskab. Skjønt Jordbundens Frugtbarhed og det milde Klima gjorde det muligt for dem ved et meget maadeholdt Arbejde at skaffe sig Livsophold, var dog selv dette for meget for de Fleste af dem, saa at en Mand med 3 eller 4 Børn—hvilket var et sjældent Tilfælde—blev betragtet som et sværtbelæstet Lastdyr. En anden Grund laa i det ægtefæbelige Vaands Svaghed og løse Natur; det blev rigtignok knyttet med stor Svigtidighed i deres hedenste Templer, men under de ubetydeligste Paaaskud igjen løst. Naar da de fornemme Hovdinger skiltes fra sine Koner, vedblev rigtignok Ægtefæbet endnu at bestaa i Navnet, men Manden tog andre Koner, og Konen tog andre Mænd. Dette var for det Meste smukke Personer, men af lavere Rang, og Børn af disse Forbin-

desser bleve uden Barmhertighed dræbte, for at Familieføltigheden ikke skulde lide ved en Blanding af uædelt Blod.

Kirkerne i Lalibala i Abessinien. En berømt tydsk Rejsende, der ledede den engelske Expedition i Abessinien i Afrika, lagde Tilbageveien gjennem hidtil ubekjendte Egne, der laa vestlig for Enclædernes Marschrute. Paa denne Rejse kom han til Byen Lalibala og fandt der nogle interessante Kirker, som han beskriver. De ere vist ogsaa enestaaende i sit Slags, thi de bestaa kun af en eneste Klippeblok. Den bedst vedligeholdte er St. Georgskirken, som danner et fuldkomment Kors. Hver af Korsets Arme er 40 Fod lang og ligesaa høi, 4 Søiler i det Indre bære Taget, der i Forening med alt det Øvrige udgjør en eneste Stenmasse. Den største af Kirkerne er indviet til vor Frelser; det er en fuldkommen Basilika (Domkirke), hvori de enkelte Dele staa i den skønneste Harmoni med det Hele. Foruden disse to findes der endnu 6 lignende, noget mindre Kirker i Lalibala.

Disse mærkværdige Mindesmærker om den gamle kristelige Bygningskunst tilskrives Kong Lalibala, der blev dyrket som Helgen og ligger begravet i Golgatha-Kirken. Heri har man dog sikkert taget fejl; thi ved nærmere Undersøgelse vil den Kyndiges Vise i flere af Kirkerne let opdage umiskjendelige Forskjelligheder i Bygningsstilen: en ældre, mere raa, og en yngre, finere Stil. Forøvrigt har den vulkaniske Stenart, hvoraf hele Egnen i og omkring Lalibala bestaar, og hvoraf ogsaa disse Kirker ere udhuggede,

hun slet modstaaet Veirsliget. Den prægtige Frelserkirke var saaledes tidligere omgivet af en 40 Fod høi Søilegang, huggen ud i en Blot med Kirken; men heraf staa nu kun 4 Søiler tilbage. Da der ikke gjøres Noget for at bevare Bygningerne, maa de saaledes gaa en snarlig Undergang imøde.

Missionær Williams fortæller om sit Ophold paa Den Tahiti i Syd-havet, at han der ikke talte med en eneste Kvinde, som havde født Børn for Kristendommens Indførelse og ikke havde dræbt nogle af dem, ofte endog saa 5—10. Da Missionær Bennet var i Besøg hos Williams, ønskede han Oplysning om denne gruelige Skik. Der sad just 3 Kvinder i Stuen og arbejdede europæiske Klæder, og Williams sagde da: "Seg tvivler ikke paa, at jo hver af disse Kvinder har taget nogle Børn af Dage. Bennet betragtede dem med et Udtryk af Overraskelse og Bantro og udbrød: "Umuligt! Slige moderlige, agtverdige Kvinder kunne aldrig have gjort sig skyldige i en saadan Grusomhed". "Vel", sagde Williams, "vi ville spørge dem". Han henvendte sig da til den Første og spurgte hende: "Hvor mange Børn har du aflivet?" Hun studsede ved hans Spørgsmaal og bebrejdede ham først hans Uvenlighed at ville oppripe hendes Saar; men da hun hørte Grunden dertil, svarede hun med stammende Røst: "Seg har dræbt 9." Den Anden sagde med Taarer i Øinene: "Seg har dræbt 7," og den Tredie havde dræbt 5. Den samme Missionær blev engang kaldt til en Hovding's Kone, som laa for Døden og alt forlængst havde bekendt sig til Kristendommen.

Hun var urolig ved Dødens Komme og udbrød, da Williams kom ind: "O, Guds Tjener, kom og sig mig, hvad jeg skal gjøre." Han spurgte om Grunden til hendes Uro, og hun svarede: "Nu skal jeg dø, nu skal jeg dø!" "Men", vedblev Missionæren, om nu saa var, hvortil da saadan Sjælefamp?" "O, mine Synder, mine Synder!" raabte hun, "nu skal jeg dø!" Paa Spørgsmaalet, hvad det var for Synder, der saaledes bedrøvede hende, udbrød hun: "O, mine Børn, mine myrdede Børn! Nu skal jeg dø og skal møde dem alle for Kristi Domstol!" W. spurgte, hvor mange hun havde dræbt, og til hans Forbaufelse svarede hun: "Seg har dræbt 16, og nu skal jeg dø!" Missionæren forestillede hende, at hun havde gjort det i Van kundigheds Tider, hvormed Gud havde baaret over, men derved fik hun ingen Trøst, hun vedblev at raabe: "O, mine Børn, mine Børn!" Hun henvises til den "troværdige Tale, aldeles værd at annammes, at Jesus Kristus kom til Verden for at gjøre Syndere salige". Dette skjænkede hende nogen Trøst, og da Missionæren henvendte hendes Tanker paa det Blod, der renses fra al Synd, lykkedes det at berolige hendes lidende Sind, og 8 Dage efter døde hun i det Haab, at hendes Synder, skjønt mange, dog alle vilde blive hende forladte.

Den græske Historiker Herodot fortæller etsteds, at den ægyptiske Konge Neko (noget over 600 Aar før Kristus) var den Første, som beviste, at "Libyen" (det er Afrika) paa alle Kanter var omgivet af Havet. "Han udsendte nemlig nogle søniskke Mænd med Skibe og paa-

lagde dem, at de paa Tilbageveien skulde seile gjennem Strødet ved Gibraltar ind i Middelhavet og saaledes komme tilbage til Ægypten. Fønikerne drog da ud fra det røde Hav (i Øst for Ægypten) og seilede i over to Aar, indtil de i det tredje kom tilbage gjennem Strødet ved Gibraltar. De fortalte — siger Herodot videre — "hvad forresten ikke jeg kan tro, men kanske nogen Anden kan tro det — at de nemlig paa denne Reise omkring "Libyen" fik Solen paa høire Saa nd. Paa denne Maade blev Libyen først fuldstændig bekjendt". — Herodot tvivler altsaa ikke paa, at denne Omseiling af Afrika virkelig havde fundet Sted, men han betvivler kun den Biomstændighed, at hine Sø-mænd under denne Omseiling virkelig skulde have faaet Solen paa høire Saa nd. Denne Tvivl var fra hans Standpunkt ganske naturlig; men for os er netop denne Biomstændighed det bedste Bevis for, at den hele Fortælling er sand, og Omseilingen en virkelig Begivenhed. Vi vide nu, at de, der bo nordenfor Ækvator, om Dagen have Solen i Syd paa Himlen, og at omvendt de, der bo søndenfor Ækvator, have den i Nord. Naar altsaa hine østiske Sø-mænd seilede mod Vest rundt Afrikas Sydspidse, hvor de vare søndenfor Ækvator, maatte de virkelig faa Solen "paa høire Saa nd", det er, i Nord. Men da de altid vare vante til at have den paa den modsatte Side, kunne de ikke tænkes at have fundet paa dette uden virkelig at have erfaret det. — Bistnok gif den vigtige Opdagelse atter tabt, og først 2,000 Aar senere blev den paany gjort af Vasco

de Gama. Forsynet styrer det altid saa, at de store Opdagelser ikke slaa Rod, før Tiden er moden for dem; komme de i enkelte Tilfælde tidligere, dø de hen af sig selv — de taale ikke at være forud for sin Tid.

Russiske Lommetybe. En fransk Gesandt ved det russiske Hof fortalte engang Storfyrsten Udskilligt om de parisiske Lommetybe og deres Færdighed i sit skammelige Haandverk. Prindsen mente, at Rusland i denne Henseende desværre vist ikke stod tilbage for Frankrige, og at en Petersborger Lommetyv vilde kunne bestjæle Gesanden for hans Uhr og Ring, om han end tog sig nok saa godt iagt. Franskmænden tvivlede, og Storfyrsten indbød ham derfor til Middag den følgende Dag, da skulde han nok blive overbevist. Storfyrsten henvendte sig nu til Politimesteren, at han skulde sende ham den slueste og behændigste Lommetyv, som da besandt sig i Fængslet. Dette skede; Lommetyven kom, man iførte ham en opvartende Tjeners Dragt og gav ham den nødvendige Instrux om, hvem han skulde bestjæle, og hvad han skulde stjæle. Naar han var kommen i Besiddelse af Uhret, skulde han give Prindsen et Tegn. Gjestebudet var prægtigt, og den ene Ret bragtes efter den anden af de raske Tjenere, men endnu gaves intet Tegn af den forklædte Opvarter, og den franske Gesandt sølte ofte efter, om han havde sit Uhr. Pludselig giver Lommetyven et Bink, og Prindsen spørger Gesanden, hvad Klokken er. Denne griber i Lommen og tager ifstedetfor Uhret op en Skive af en Røpe. Lidt efter lidt fandt han, at ogsaa hans Snusdaase, ja hans Ring var

Borte, og han maatte indrømme, at Skælmen havde vist en mageløs Færdighed. Nu bad Prindsen Tyven at komme frem med Sagerne; men hvor stor blev ikke Forbauselsen, da deriblandt ogsaa fandtes Thyrens eget Uhr og flere Smaasager, denne havde baaret i Lommen, men som den behændige Tyv havde fragtaget ham, uden at han vidste det Ringeste derom.

Den romerske Keiser Hadrianus sagde før sin Død: "Du, min kjære, arme, ustadige Sjæl, du har hidtil været mit Livs Gæst og Kamerat; hvor vil du da nu fare hen, idet du stilles fra mig?"—En troende Kristen kan sige som en kristelig Digter, da en Ven spurgte ham: "Svorledes staar det til? Hvad tænker I paa, at I er saa svag, Hr. Magister?"—"Jeg vil drage til min kjære Herre Kristus i Himlen?"

Kaniner true med at blive Herrer paa Ny-Zeeland. En Faareeier var for 5 Aar siden saa uforsigtig at slippe et Par Kaniner paa fri Fod. Dengang græssede 20,000 Faar paa en Græssang, som i 1870 ikke kunde føde 10,000. "Kaninerne have afgnavet Allet", siger et Dienvidue, "lige til Roden; Faarene maa søge andre Græssange, men Kaninerne følge med. Jeg kan ikke sammen-

ligne dem med Andet end Afrikas og Orientens Græshopper. Der tiltrænges kraftige og vedholdende Anstrengelser for at faa dem udryddede".

Kaninerne formere sig, som befiendt, meget hurtigt.

Kristelig Belgjörenhed. Dr. Morten Luther gav engang efter kort Betænkning sin sidste Dale r til En, som var fordreven for Troens Skyld, med de Ord: "Du maa frem, Frelseren kræver dig".

Den berømte Fysiker Faraday siger med Hensyn paa Naturvidenskabens Forhold til Kristendommen: "Ogsaa i de jordiske Ting holder jeg for, at Guds usynlige Væsen, det er hans evige Kraft og Guddommelighed, beffues fra Verdens Skabelse, da de forstaaes af Gjærningerne, saa at de have ingen Udskyldning". (Rom. 1, 20.)

Den største Botaniker, Linnæ, skriver i sit Verk "Naturens System": "Herre, hvor store og hvor mange ere dine Gjæringer, al Jorden er fuld af din Misfundsbed!"

Newton skriver i sit Hovedverk: "Himlens Herre regjerer alle Ting, ikke som Verdens Sjæl, men som Universets uindskrenkede Behersker. Paa Grund af hans Almagt kalde vi ham den eneherkende Gud".

Indhold. Guldmøllen. Efter D. Glaubrecht. (Fortsættelse.) — Reiseventyr fra Moskitoysten. Af en nordamerikansk Maler. VI.—En Eventyrfortællerse. Af Sorgen Moe.—Spitsbergen. Af D. Normann. —Nordmændenes daglige Liv i Oldtiden. Af Prof. N. Keyser. II.—Mumbo Djumbo.—Blandinger—Nyt og Sammet.